

**Uchwała Nr XLVI/338/2006
Rady Miejskiej w Opatowie
z dnia 29 września 2006 roku**

w sprawie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów na lata 2007-2015

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zmianami), oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64 poz. 593 z późniejszymi zmianami) Rada Miejska w Opatowie uchwala co następuje:

§ 1

Przyjmuje się do realizacji Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów na lata 2007-2015 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

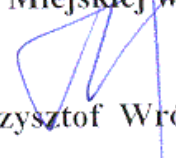
§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Opatów oraz Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

§ 3

1. Uchwała podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta i Gminy w Opatowie oraz podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego.
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Opatowie**

/Krzysztof Wróblewski/

**Załącznik do Uchwały Nr XLVI/338/2006
Rady Miejskiej w Opatowie
z dnia 29 września 2006 r.**

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY OPATÓW
na lata 2007-2015**

Spis treści

I. Wstęp	4
II. Podstawy prawne opracowania strategii oraz dokumenty źródłowe	5
III. Ogólna charakterystyka gminy	8
3.1. Władze Miasta i Gminy Opatów	8
3.2. Struktura terytorialna i demograficzna	8
3.3. Społeczno-ekonomiczne warunki życia ludności	11
3.4. Sektor Pomocy Społecznej.....	15
3.4.1. Ośrodek Pomocy Społecznej	15
3.4.2. Pomoc instytucjonalna na terenie Miasta i Gminy Opatów	16
3.4.3. Udział partnerów społecznych w realizacji zadań pomocy społecznej	17
IV. Zarys problemów społecznych na terenie Miasta i Gminy Opatów	19
4.1 Ubóstwo	19
4.2. Bezrobocie	25
4.3. Niepełnosprawność	28
4.4. Problem starzenia się społeczeństwa	30
4.5. Alkoholizm	32
4.6. Zjawisko przemocy	36
4.7. Zmiany w funkcjonowaniu rodziny	38
4.8. Inne problemy społeczne	40
4.8.1. Bezdомność	40
4.8.2. Mniejszość romska	41
4.8.3. Osoby w konflikcie z prawem	42
4.8.4. Sytuacja mieszkańców wsi	42

V. Analiza strategiczna SWOT	44
5.1 Mocne i słabe strony gminy Opatów	44
5.2. Analiza szans i zagrożeń	45
VI. Wizja przyszłości. Cele strategiczne-sposób ich realizacji	47
6.1. Zapewnienie wsparcia i środków osobom i rodzinom w przezwyciężaniu problemów życiowych oraz realizacji potrzeb	47
6.2. Zapewnienie pomocy osobom starszym, chorym	48
6.3. Budowanie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi	49
6.4. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Zmniejszenie bezrobocia. Przeciwdziałanie skutkom bezrobocia	50
6.5. Ograniczanie skali przemocy w rodzinie	52
6.6. Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami z uwzględnieniem działań profilaktycznych	54
6.7. Aktywizacja organizacji pozarządowych i wolontariat w realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnej.....	56
VII. Źródła Finansowania	58
VIII. Monitoring i Ewaluacja	59
SPIS TABEL	60

I. WSTĘP

W okresie ostatnich lat wielokrotnie nowelizowany był szereg ustaw zawierających normy prawne ochraniające interes obywateli .

Istota tych zmian jest decentralizacja wielu zadań na szczebel gminy.

Na gminy nałożony został obowiązek realizowania aktywnych form polityki społecznej , które mają poprawić jakość życia lokalnej społeczności.

W takich warunkach prawnych realizowanie aktywnych form polityki społecznej stało się obowiązkiem . Przesądza o tym art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami), która obowiązuje od 1 maja 2004r.

Przepis ten stanowi bowiem, że *opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy.*

Nie ulega wątpliwości, że gmina dysponuje największą wiedzą o problemach swojej społeczności oraz dostępnych zasobach, może tym samym przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnych społeczności.

W tym celu utworzony został niniejszy dokument Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Opatów do realizacji w perspektywie czasowej 2007-2015, który wyznacza główne kierunki działań mające zapewnić mieszkańcom Miasta i Gminy Opatów odpowiednią jakość życia.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII ORAZ DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została opracowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie.

Punktem odniesienia do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Opatów stały się dokumenty strategiczne o zasięgu krajowym i lokalnym tj.

- I. Narodowa Strategia Integracji Społecznej z 2004 r.
/głównie w kwestii inwestowania w zasoby ludzkie oraz zwalczania wykluczenia społecznego/
- II. Strategia Polityki Społecznej 2007-2013 /adekwatnie do polityki społecznej na lata następne proponowanej przez Ministerstwo Polityki Społecznej/
- III. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii 2002-2005 oraz projekt Programu na lata 2006- 2010
- IV. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2002-2005 oraz projekt Programu na lata 2006-2010
/pkt.III i IV w kontekście działań na rzecz osób zagrożonych uzależnieniami/.
- V. Krajowy Plan Działania Na Rzecz Integracji Społecznej na lata 2004-2006 dla Polski
/identyfikacja grup narażonych na wykluczenie społeczne oraz cele polityki integracji społecznej w Polsce/
- VI. Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego – 2002 r. na lata 2002-2006 oraz projekt Strategii Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego od 2007 r.
- VII. Strategia Rozwoju Powiatu Opatowskiego – 2000 r.
- VIII. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Opatów – 1999r.

IX. Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz na kolejny okres programowania Unii Europejskiej 2007-2013 dla Miasta i Gminy Opatów.

oraz akty prawne:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późniejszymi zmianami).
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późniejszymi zmianami),
3. Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej. (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z późniejszymi zmianami)
4. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami)
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994r. Nr 111, poz. 535 z późniejszymi zmianami)
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późniejszymi zmianami)
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493)
8. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2003r. Nr 122, poz. 1143 z późniejszymi zmianami)
9. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późniejszymi zmianami)
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005roku o przeciwdziałaniu narkomanii. (Dz. U. z 2005r., Nr 179, poz. 1485 z późniejszymi zmianami).
11. Analizy statystyczne /min. GUS, dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002r.itp.)

Podczas opracowania dokumentu wykorzystano materiały własne Ośrodka Pomocy Społecznej /diagnoza środowiska, sprawozdawczość, analizy potrzeb/oraz materiały przygotowane przez inne jednostki administracji publicznej wg. poszczególnych grup problemowych.

W odpowiedzi na pisma Burmistrza MiG Opatów współpracę w tym zakresie podjęli:

- 1) Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie
- 2) Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny w Opatowie
- 3) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie
- 4) Komenda Powiatowa Policji w Opatowie
- 5) Opatowski Ośrodek Kultury
- 6) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie
- 7) Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego w Opatowie
- 8) Sąd Rejonowy w Opatowie
- 9) Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Opatowie.
- 10) Poradnia Zdrowia Psychicznego przy SPZZOZ w Opatowie
- 11) Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie
- 12) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie.
- 13) Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie
- 14) Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie
- 15) Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie
- 16) Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie
- 17) Publiczna Szkoła Podstawowa w Kobylanach
- 18) Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzeziu
- 19) Spółdzielnia Mieszkaniowa w Opatowie

Ponadto wykorzystano materiały i opracowania własne Referatów UMIG w Opatowie.

III. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY

3.1 Władze Miasta i Gminy Opatów

Burmistrz mgr Krystyna Kielisz

Z-ca Burmistrza Adam Mazurek

Przewodniczący Rady Miejskiej – Krzysztof Wróblewski

Zastępcy Przewodniczącego Rady Miejskiej

Edward Gołyski , Mieczysław Niewójt

Radni Rady Miejskiej w Opatowie

Irena Batugowska, Jacek Cheba, Leopold Dębniak, Piotr Kaptur , Andrzej Klimont, Leszek Kolasa, Jerzy Waclaw Kozub, Lidia Kwiatkowska, Grzegorz Maliński, Jan Sidor, Robert Szwagierczak, Józefa Zakrzewska. .

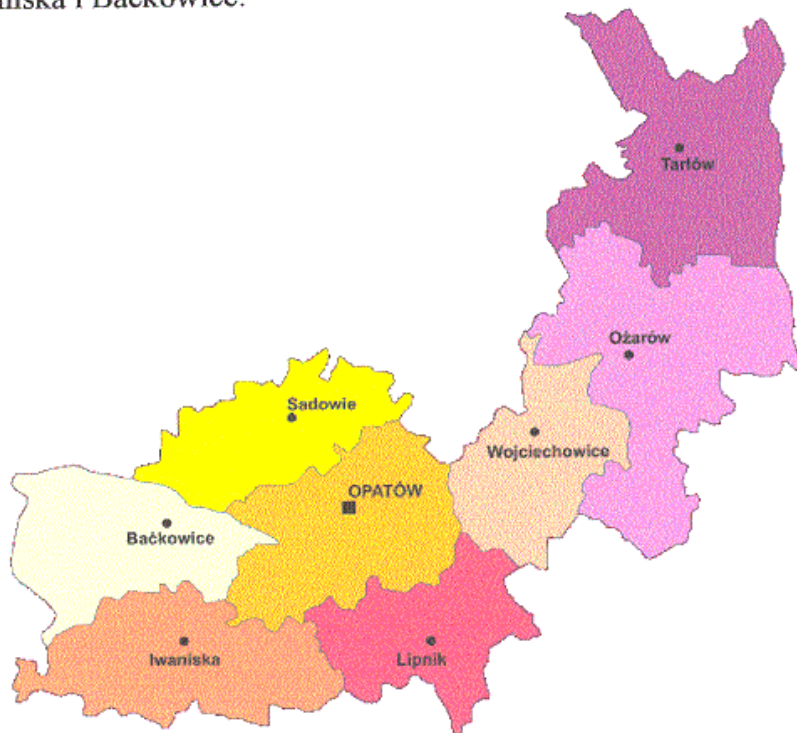
W skład Rady Miejskiej w Opatowie wchodzi komisje:

- 1)Komisja Zdrowia, Opieki Socjalnej i Ochrony Środowiska
- 2)Komisja Rewizyjna
- 3)Komisja Budżetu, Finansów, Rozwoju Gospodarczego i Mienia
- 4)Komisja Oświaty,Kultury, Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki
- 5)Komisja Rolnictwa, Handlu i Usług
- 6)Komisja Przestrzegania Prawa, Porządku Publicznego i Samorządu Mieszkańców

3.2. Struktura terytorialna i demograficzna.

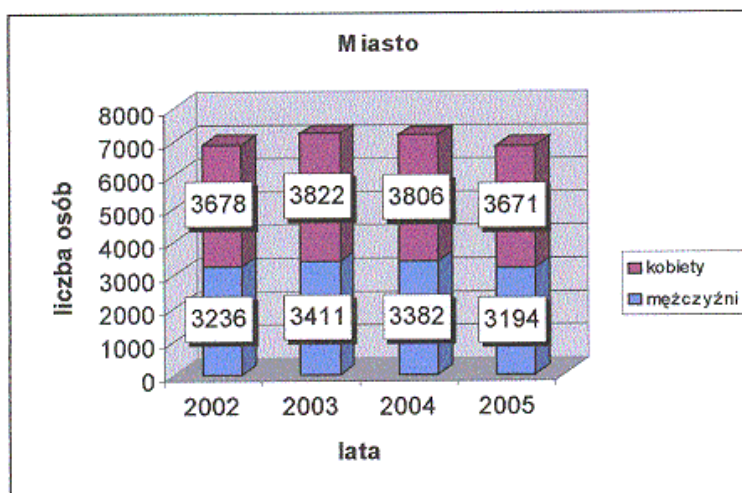
Opatów jest jednym z najstarszych i bogatych w wydarzenia miast polskich . U początków jego istnienia powstał warowny gród noszący nazwę „Żmigród” Prawa miejskie Opatów otrzymał w 1282 roku. W tym też czasie miasto rozwijało się bardzo pręźnie i nazywane było „Wielkim Opatowem” Ponowny rozkwit Opatów przeżywał w XVI wieku pod rządami kanclerza Krzysztofa Szydłowieckiego. Z czasów świetności do dziś pozostała zachowana w dobrym stanie XII-wieczna Kolegiata opatowska . Miasto przechodziło liczne przeobrażenia nim zyskało dzisiejszą postać. Obecnie gmina Opatów zajmuje powierzchnię 113,39 km² z czego na miasto przypada 9,36 km², resztę zajmują okoliczne wsie. Miasto i Gmina Opatów położona jest w północno - wschodniej

części województwa świętokrzyskiego nad rzeką Opatówką lewym dopływem Wisły, na silnie sfałdowanym terenie urodzajnych lessów u zbiegu dróg krajowych nr - 9 Radom - Rzeszów, nr 74 Kielce - Kraśnik, Lublin, nr-757 Opatów - Stopnica i graniczy z gminami: Sadowie, Ćmielów, Wojciechowice, Lipnik, Iwaniska i Baćkowice.

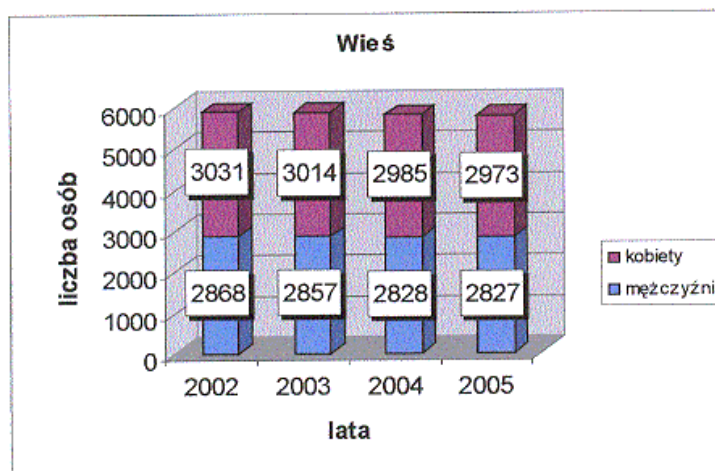

Na dzień 31/12/2005r. stałe zameldowanie na terenie miasta i gminy Opatów miało 12.665 osób w tym w mieście Opatów 6. 865 osób na terenach wiejskich 5800 osób. /wg. GUS/

Wykres Nr 1 Liczebność populacji na terenie Opatowa w latach 2002-2005

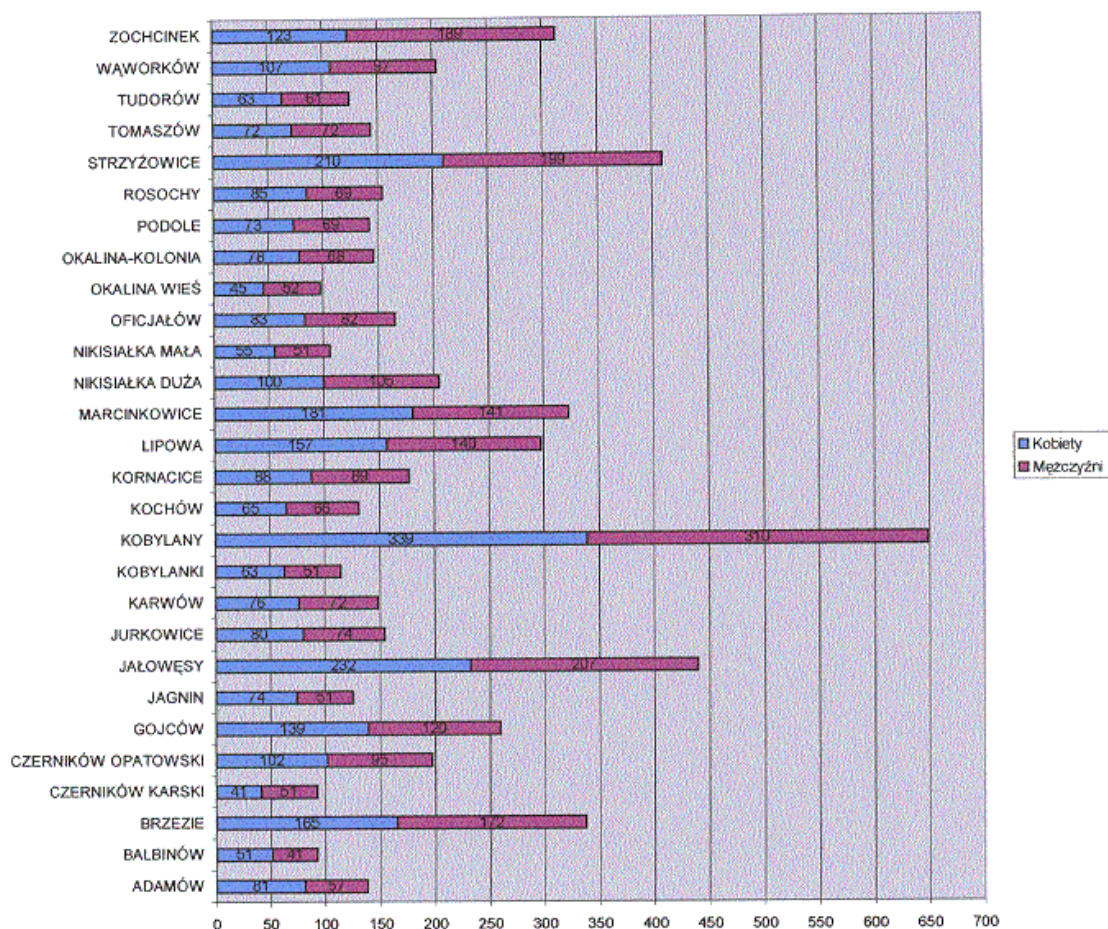
Wykres Nr 2 Liczebność populacji na terenie wsi gminy Opatów w latach 2002-2005

Poniższa statystyka pokazuje aktualną demografię mieszkańców gminy Opatów. Liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn co jest tendencją utrzymującą się na przestrzeni lat oraz jest zjawiskiem uchwyconym w badaniach demograficznych dotyczących Polski.

Zestawienie danych uwidacznia, iż liczba ludności naszej gminy zmniejsza się. Bieżąca analiza wielkości sołectw (lipiec 2006r.) pod względem liczby ludności po wyłączeniu miasta wykazuje, że w skład gminy wchodzi 28 sołectw – zgodnie z Wykazem urzędowym nazw miejscowości w Polsce z 1980 r. oprac.: Ministerstwo Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska, GUS. Liczba ludności w sołectwach waha się pomiędzy 92 (Balbinów, Czerników Karski), a 649 (Kobyłany). Również w środowisku wiejskim liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Wykres Nr 3 Liczba ludności wg.solectw .

źródło: Referat Spraw Obywatelskich

3.3 społeczno-ekonomiczne warunki życia ludności.

Gmina Opatów jest terenem typowo rolniczym, co uwarunkowane jest urodzajnymi glebami lessowymi. Rolniczy charakter gminy stwarza warunki dla rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, jednak obecnie sektor ten reprezentują tylko drobne zakłady mięsno-wędliniarskie. W mieście dominuje handel i działalność usługowa. Na terenie gminy funkcjonuje 1679 gospodarstw rolnych o łącznej powierzchni 9580 ha.

Na potencjał gospodarczy gminy składają się nieliczne zakłady pracy: Okręgowa

Spółdzielnia Mleczarska, Gławerbel Szkło-Głav, "Wólczanka" S.A.
Własną działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 1235 przedsiębiorców –zgodnie z wpisem do rejestru przedsiębiorców (stan na 31/12/2005r.) w UMiG Opatów. Na terenie Gminy działa 1 zakład pracy chronionej P.P.H.U IMPEX w Brzeziu. Obecnie na terenie miasta zlokalizowane są jednostki administracji publicznej : Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. Inspektorat w Opatowie, Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Energetyczny Staszów, Posterunek Energetyczny, Poczta Polska Urząd Pocztowy w Opatowie, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej , Opatowski Ośrodek Kultury oraz Redakcja "Radia Opatów, Powiatowo-Miejsko-Gmina Biblioteka Publiczna im. St. Czernika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział Kielce Inspektorat w Opatowie.

Na własne zasoby lokalowe gminy składa się 403 mieszkania w tym 12 mieszkań socjalnych –aktualnie wszystkie wykorzystane. Zarządcą mieszkań gminnych jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp.z.o.o Ponadto 522 mieszkaniami w budynkach wielomieszkaniowych zarządza Spółdzielnia Mieszkaniowa w Opatowie w tym 458 to lokale własnościowe tj. 87% ogółu mieszkań.

Edukacja dzieci i młodzieży skupia się: w Przedszkolu Publicznym w Opatowie, w 4 szkołach podstawowych oraz 2 gimnazjach. tj. Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie i Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie, Szkoła Podstawowa w Kobylanach im. Jana Pawła II, Szkoła Podstawowa w Brzeziu. Nauka na poziomie ponadgimnazjalnym (w ramach struktur powiatowych) odbywa się w Zespole Szkół Nr 1 i Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie.

Spółdzielnia Mleczarska, Glawerbel Szkło-Glav, "Wólczanka" S.A.

Własną działalność gospodarczą na terenie gminy prowadzi 1235 przedsiębiorców –zgodnie z wpisem do rejestru przedsiębiorców (stan na 31/12/2005r.) w UMiG Opatów. Na terenie Gminy działa 1 zakład pracy chronionej P.P.H.U IMPEX w Brzeziu. Obecnie na terenie miasta zlokalizowane są jednostki administracji publicznej : Urząd Miasta i Gminy, Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Prokuratura Rejonowa, Powiatowy Urząd Pracy, Biuro Powiatowe Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział Regionalny, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego, Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A. Inspektorat w Opatowie, Rzeszowski Zakład Energetyczny S.A. Rejon Energetyczny Staszów, Posterunek Energetyczny, Poczta Polska Urząd Pocztowy w Opatowie, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej , Opatowski Ośrodek Kultury oraz Redakcja "Radia Opatów, Powiatowo-Miejsko-Gmina Biblioteka Publiczna im. St. Czernika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział Kielce Inspektorat w Opatowie.

Na własne zasoby lokalowe gminy składa się 403 mieszkania w tym 12 mieszkań socjalnych –aktualnie wszystkie wykorzystane. Zarządcą mieszkań gminnych jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp.z.o.o Ponadto 522 mieszkaniami w budynkach wielomieszkaniowych zarządza Spółdzielnia Mieszkaniowa w Opatowie w tym 458 to lokale własnościowe tj. 87% ogółu mieszkań.

Edukacja dzieci i młodzieży skupia się: w Przedszkolu

Publicznym w Opatowie, w 4 szkołach podstawowych oraz 2 gimnazjach. tj. Samorządowy Zespół Szkół Nr 1 w Opatowie i Samorządowy Zespół Szkół Nr 2 w Opatowie, Szkoła Podstawowa w Kobylanach im. Jana Pawła II, Szkoła Podstawowa w Brzeziu. Nauka na poziomie ponadgimnazjalnym (w ramach struktur powiatowych) odbywa się w Zespole Szkół Nr 1 i Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie.

Na bazie szkół j.w. funkcjonują:

- W Zespole Szkół Nr 1 w Opatowie:

Technikum Mechaniczne, Budowa Maszyn, Technikum Ekonomiczne, Technikum Handlowe, Technikum Zawodowe, Liceum Ogólnokształcące, Liceum Profilowane (profil socjalny i ekonomiczny), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (profil mechanik pojazdów, wielozawodowa, zasadnicza szkoła zawodowa specjalna) Łącznie nauką objętych 1317 uczniów.

-W Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie:

Liceum Profilowane (profil ekonomiczny, rolniczy), Liceum Ogólnokształcące. Łącznie nauką objętych jest 760 dzieci i młodzieży.

Ofertę edukacyjną wzbogacają również:

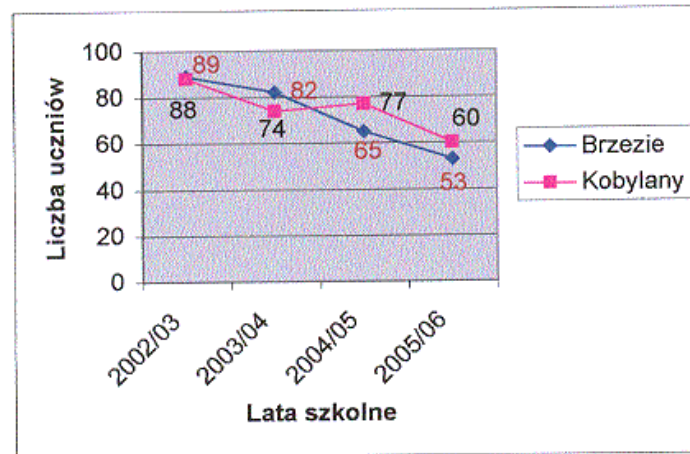
Policealne Studium Zawodowe dla dorosłych (prowadzone przez Lokalne Centrum Edukacji OMEGA w Kielcach), Studium Bodygardów Detektywów, 4 typy szkół na bazie Oświatowego Ośrodka Kształcenia Dorosłych w Tarnobrzegu (Liceum Ogólnokształcące dla dorosłych , Technikum Zawodowe dla dorosłych, Zaoczne Uzupełniające Technikum Zawodowe- technik rolnik, Zaoczne Policealne Studium Zawodowe – technik rolnik), 3 typy szkół zorganizowane przez Zakład Doskonalenia Zawodowego w Kielcach (Niepubliczne Technikum Zawodowe –Technik Rolnik na podbudowie szkoły zawodowej, Niepubliczne Liceum Ogólnokształcące, Niepubliczne Policealne Studium Zawodowe (technik informatyk, technik rolnik). oraz filia wyższej uczelni działająca na terenie miasta tj. Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna z Łodzi.

W szkołach podstawowych w roku szkolnym 2005/2006 uczyło się 903 dzieci w szkołach gimnazjalnych 535dzieci. Łącznie 1438 dzieci, w tym 133 dzieci w szkołach wiejskich.

Zauważalny jest spadek liczby dzieci w wieku szkolnym w szkołach wiejskich jako konsekwencja spadku urodzeń dzieci w tym środowisku oraz konsekwencja ujemnego przyrostu naturalnego.

Sytuację obrazuje następujący wykres.

Wykres Nr 4 Liczba dzieci pobierających naukę w szkołach wiejskich w latach 2002-2006.

Źródło: Dane Referatu Organizacyjnego UMiG w Opatowie oraz dyrekcje szkół

Zadania zapewnienia ochrony zdrowia mieszkańców realizowane są poprzez zakłady opieki zdrowotnej .

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej pomoc medyczną świadczą Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej, 2 Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej . W ramach świadczeń w rodzaju podstawowa opieka zdrowotna realizowane są następujące zakresy świadczeń : świadczenia lekarza POZ, świadczenia pielęgniarki POZ, świadczenia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej. Świadczenia w ramach podstawowej opieki zdrowotnej w SPZOZ w Opatowie realizowane są przez 8 lekarzy specjalistów oraz 11 pielęgniarek. Pomoc specjalistyczną świadczą Poradnia Zdrowia Psychicznego oraz Poradnia Leczenia Uzależnień działające w strukturach SPZZOZ w Opatowie w Przychodni Specjalistycznej. Całości opieki medycznej dopełnia Szpital Powiatowy w Opatowie. Trwają prace budowlane nad nowym budynkiem szpitala. Przyczyni się to do rozszerzenia zakresu świadczonych usług oraz ich jakości.

3.4. Sektor pomocy społecznej.

Warunkiem skutecznego pomagania jest systemowe ujęcie pomocy społecznej, poprzez budowanie zintegrowanych struktur i stworzenie możliwości ich elastycznego wykorzystania przez uwzględnienie potrzeb indywidualnych i konieczności racjonalnego wykorzystania posiadanych zasobów, nie tylko tych będących w dyspozycji struktur samorządowych czy administracji państwowej, ale także zasobów lokalnego środowiska. Stąd też pojawia się wymóg dalszego budowania integralnego systemu wsparcia poszczególnych kategorii klientów oraz dostosowywanie struktur do pojawiających się nowych potrzeb i zadań.

3.4.1. Ośrodek Pomocy Społecznej.

Głównym realizatorem zadań pomocy społecznej w gminie Opatów jest Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w budynku UMiG w Opatowie. Funkcjonuje od 1 maja 1990 roku. Został powołany uchwałą Rady Narodowej w Opatowie Nr IX/44/90 z dnia 7 marca 1990 roku, a utworzony został m.in. na bazie Działu Służb Społecznych Zespołu Opieki Zdrowotnej w Opatowie. Podstawą prawną funkcjonowania jest Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Statut Ośrodka Pomocy Społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej jest jednostką budżetową wykonującą zadania zlecone gminie przez wojewodę oraz zadania w ramach środków własnych gminy. W Ośrodku Pomocy Społecznej jest zatrudnionych 16 pracowników (umowy o pracę na czas nieokreślony) oraz 3 pracowników na czas określony (stan na 31/07/2006) tj:

- Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej
- Stanowiska d/s świadczeń (zadania własne gminy i zadania zlecone gminie)
– 3 osoby
- Stanowisko ds. pomocy instytucjonalnej, dodatki mieszkaniowe – 1 osoba
- Informatyk rejonowy
- Pracownicy socjalni (praca w terenie) – 4 pracowników

- Usługi opiekuńcze – 4 pracowników (2 etaty – zadania własne gminy, 1 etat – zadania zlecone wynikające z Ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, 1 osoba zatrudniona na zastępstwo.

- Stanowiska d/s świadczeń rodzinnych – 2 pracowników /w tym 1 – zatrudniony od 05/08/2005r. /

- Opiekun w Środowiskowym Domu Samopomocy – 3 pracowników) w tym 1 osoba p.o. Kierownika ŚDS)

Kwalifikacje zawodowe poszczególnych pracowników

* wykształcenie wyższe – 12 pracowników

* wykształcenie średnie medyczne (dyplom pielęgniarki) – 2 pracowników

* dyplom pracownika socjalnego (ukończone Studium Pracowników Socjalnych)- 5 pracowników w tym 3 pracowników posiada I stopień specjalizacji z zakresu pracy socjalnej

2 pracowników socjalnych w roku akademickim 2005/2006 ukończyło studia wyższe - tytuł licencjata.

* wykształcenie średnie - 3 pracowników.

3.4.2. Pomoc instytucjonalna na terenie Miasta i Gminy Opatów.

1) *Dom Pomocy Społecznej w Zochcinku*, zasięg ponadlokalny (dla mężczyzn i kobiet) ze schorzeniami układu nerwowego oraz przewlekłe somatycznie chorych. Ogółem liczba miejsc – 155, przebywa 122 osoby. Organem prowadzącym jest powiat.

2) *Schronisko dla Kobiet w Lipowej im. Brata Alberta* prowadzone przez Zgromadzenie SS. Miłosierdzia Św. Wincentego A'Paulo, zasięg ponadlokalny. Ogółem liczba miejsc-15, zamieszkuje 14 osób.

3) *Schronisko dla Bezdomnych w Wąworkowie* – prowadzone przez Stowarzyszenie Samotnych Rencistów, Emerytów, Inwalidów w Wąworkowie (zasięg ponadlokalny)

Miejsc – 16, przebywa 8 osób ,

4) *Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Zochcinku* – uczestniczy w zajęciach 35 osób niepełnosprawnych , 8 pensjonariuszy DPS oraz

- 27 osób ze środowiska ,w tym z terenu Miasta i Gminy Opatów – 22
- 5) Świetlica Środowiskowa przy Parafii Św. Marcina w Opatowie prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie. Funkcjonuje od października 2002 r. W zajęciach uczestniczy 35 dzieci z rodzin problemowych.
 - 6) Świetlica Środowiskowa „Nasz Mały Dom” przy Samorządowym Zespole Szkół Nr 2 w Opatowie prowadzona przez Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Nasz Mały Dom”. Z zajęć korzysta 30 dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
 - 7) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jałowesach. Organem prowadzącym jest Powiat
 - 8) Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie

3.4.3 Udział Partnerów społecznych w realizacji zadań pomocy społecznej.

Istotną zasadą funkcjonowania systemu pomocy społecznej jest subsydiarność rozumiana jako współpraca i współuczestnictwo partnerów społecznych (organizacji pozarządowych, stowarzyszeń) w realizacji zadań. Partnerami w realizacji zadań są:

- 1) Instytucja pomocy społecznej j.w.
- 2) Placówki oświatowe oraz inne placówki wychowawcze
(m.in. szkoły j.w. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jałowesach, Niemienicach, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Opatowie)
- 3) Placówki służby zdrowia (m.in. p.o.z, Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Uzależnień, kontakt z lekarzami rodzinnymi oraz pielęgniarkami środowiskowymi)
- 4) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Inspektorat w Opatowie, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w Opatowie w sprawie świadczeń z ubezpieczenia społecznego dla osób i rodzin osób i wydawanie wniosków dotyczących skierowania niepełnosprawnych dzieci rolników na turnusy rehabilitacyjne.
- 5) Powiatowy Urząd Pracy w Opatowie w aspekcie osób bezrobotnych.
- 6) Komenda Powiatowa Policji, Straż Miejska m.in. w aspekcie rodzin dysfunkcyjnych

- 7) Kuratorzy zawodowi i społeczni Sądu Rejonowego w Opatowie odnośnie rodzin problemowych
- 8) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie m.in. w zakresie pomocy dla osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych, placówek pomocy instytucjonalnej itp.
- 9) Powiatowy Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie m.in. w zakresie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności
- 10) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie
- 11) Społeczność lokalna, m.in. Radni Rady Miejskiej, władze samorządowe i sołtysi wsi celem pełnego rozeznania potrzeb.
- 12) Organizacje Kombatanckie:
 - Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej- Koło w Opatowie
 - Ogólnopolski Związek Żołnierzy Batalionów Chłopskich- koło w Opatowie
 - Związek Kombatanatów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Zarząd Miejsko –Gminny w Opatowie.
 - Związek Inwalidów Wojennych –Zarząd Koła w Opatowie

Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia:

- 1) *Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie w Opatowie*
- 2) *Stowarzyszenie Rodzin Katolickich przy Parafii św. Marcina w Opatowie*
- 3) *Akcja Katolicka O/Parafialny w Opatowie*
- 4) *Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Ziemi Opatowskiej”*
- 5) *Klub Aktywnego Abstynenta ŁUKAWA w Opatowie*
- 6) *Stowarzyszenie Samotnych Rencistów, Emerytów i Inwalidów w Wąworkowie-Pobroszynie*
- 7) *Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom „Nasz Mały Dom”*

Na terenie Opatowa jest zarejestrowanych więcej stowarzyszeń i organizacji. Różna jest ich aktywność i zakres współpracy z Samorządem. Niezależnie jednak od tego, jak obecnie wygląda ta współpraca – organizacje te są potencjalnym partnerem w rozwiązywaniu problemów społecznych Gminy Opatów.

IV.ZARYS PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA I GMINY OPATÓW.

Identyfikacja problemów społecznych powodujących marginalizację i wykluczenie określonych kategorii jednostek i grup społecznych jest warunkiem poprawy sytuacji społecznej mieszkańców naszej gminy oraz punktem wyjścia do formułowania celów strategicznych.

Wśród czynników, które w największym stopniu determinują trudności osób i rodzin są:

4.1. Ubóstwo.

Zastosowanie różnych mierników granic ubóstwa nie powoduje znaczących zmian w identyfikacji grup, które są w najtrudniejszej sytuacji. Ustawa o pomocy społecznej wyznacza następujące pułapy dochodowe, które pozwalają na określenie jednostek i rodzin jako ubogich. Są to kwoty: 316 zł. netto w skali miesiąca dla osoby w rodzinie oraz 461zł. netto w skali miesiąca dla osoby samotnie zamieszkałej.

Trwałość ubóstwa wśród rodzin przyczynia się do jego dziedziczenia.

Poniższe tabele zobrazują liczbę osób i rodzin dotkniętych ubóstwem, które zmuszone były skorzystać z pomocy społecznej oraz relację między tym i innymi powodami przyznania pomocy.

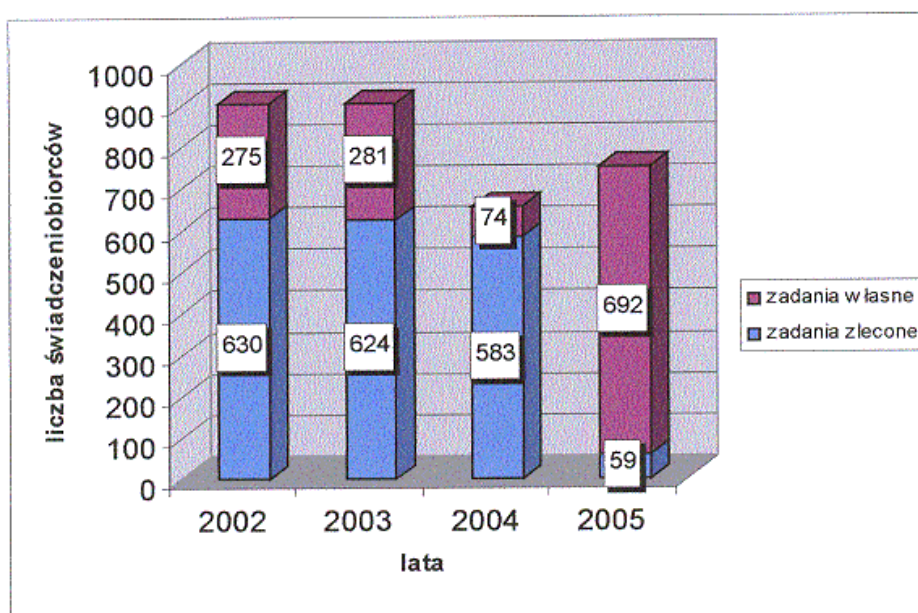
Tab. Nr 1 Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Opatów
w latach 2002-2005

Lp.	Powód trudnej sytuacji życiowej	2002	2003	2004	2005	
		Liczba:				
1.	Ubóstwo	rodzin:	338	366	316	359
		w tym wieś	121	144	103	136
2.	Sieroctwo	rodzin:	-	-	-	-
		w tym wieś	-	-	-	-
3.	Bezdomność	rodzin:	3	1	1	1
		w tym wieś	-	-	-	-
4.	Bezrobocie	rodzin:	241	225	224	249
		w tym wieś	112	75	72	111
5.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	rodzin:	20	21	11	-
		w tym wieś	11	12	4	-
5.	Niepełnosprawność	rodzin	185	221	138	143
		w tym wieś	114	91	46	49
6.	Długotrwała choroba	rodzin:	122	105	118	102
		w tym wieś	58	17	36	35
7.	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.	ogółem:	38	40	36	53
		r. niepełne	16	16	13	19
		r. wielodziet.	22	11	15	26
		w tym wieś ogółem	16	25	21	28
		r. niepełne	4	7	4	5
		r. wielodziet.	12	8	12	16
8.	Alkoholizm	rodzin:	93	59	79	69
		w tym wieś	25	20	30	22
	Przemoc w rodzinie	rodzin	Brak danych OPS			
		w tym wieś	Brak danych OPS			
9.	Narkomania	rodzin:	Brak danych OPS			
		w tym wieś	Brak danych OPS			
10.	Trudności w przystos. do życia po opuszczeniu Z.K.	rodzin:	7	7	3	3
		w tym wieś	1	-	1	1
12	Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	rodzin:	-	-	-	-
		w tym wieś	-	-	-	-

Źródło: materiały sprawozdawcze OPS w Opatowie

Liczba osób i rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa wzrasta. Ma to bezpośredni związek ze wzrastającą ogólną liczbę świadczeniobiorców oraz ilością środków finansowych wydatkowanych na pomoc społeczną na przestrzeni lat. Tendencje w tym zakresie obrazują następujące zestawienia.

Wykres Nr 5 Liczba świadczeniobiorców świadczeń z pomocy społecznej w latach .2002.-2005.

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Niewielki spadek liczby świadczeniobiorców od 2004 r. związany jest z przejęciem zadania w postaci wypłacania rent socjalnych przez Zakłady Ubezpieczeń Społecznych. Do września 2003r. było to zadanie zlecone realizowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej. Ponadto widoczna jest również zmiana w stosunku zadań własnych do zadań zleconych, która podyktowana jest zmianami w ustawie o pomocy społecznej. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej określiła wypłatę zasiłków okresowych jako zadanie własne gminy (do 2007r. dotowane z budżetu państwa). Poprzednio było to zadanie zlecone gminie. W ramach zadań zleconych odbywa się realizacja zasiłków stałych oraz świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Tabela Nr 2 *Wydatkowanie budżetu na pomoc społeczną na terenie gminy Opatów w latach 2002-2005*

Rok	Zadania zlecone gminie w zł.	Zadania własne gminy w zł.	Łącznie (zadania zlecone + zadania własne)
2002	1.011.544	171.278	1.182.822
2003	1.053.360	356.303	1.409.663
2004	1.631.419	439.685	2.071.104
2005	2.789.796	485.780	3.275.576

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Przedstawione zestawienie w widoczny sposób obrazuje wzrost wydatków na pomoc społeczną na przestrzeni ostatnich lat.

Ma to związek z rosnącymi potrzebami mieszkańców m.in. w związku z rosnącymi kosztami utrzymania ale również z coraz większym zakresem zadań realizowanych przez jednostki pomocy społecznej na szczeblu gminnym.

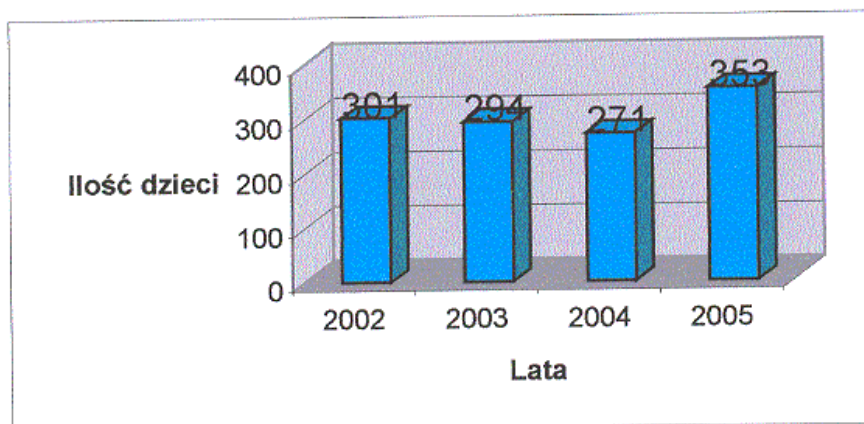
Największy wpływ na wysokość wydatków budżetowych miało przejście do realizacji zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Zachodzi silna korelacja między zjawiskiem ubóstwa a okresem pozostawania bez pracy, wykształceniem, obecnością w rodzinie osoby niepełnosprawnej, chorej, liczebnością rodzin (tj. trudności materialne w rodzinach wielodzietnych). Problemy te niejednokrotnie kumulują się w wymiarze konkretnego człowieka.

W najtrudniejszej sytuacji znajdują się zawsze dzieci i młodzież, których obecność w rodzinie wyznacza potrzebę udzielenia pomocy w pierwszej kolejności.

Korzystnym rozwiązaniem jest możliwość finansowania dożywiania dla dzieci młodzieży w stołówkach szkolnych. Rozmiar udzielania pomocy w formie dożywiania obrazuje wykres.

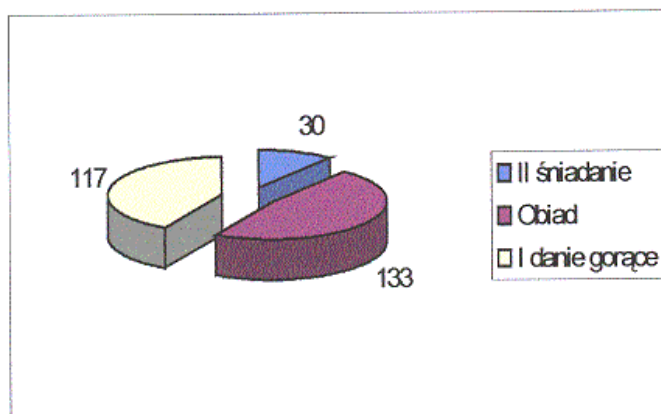
Wykres Nr 6 Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w latach 2002-2005

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

W 2006r. (I półrocze) z dożywiania skorzystało 208 dzieci w następującej postaci:

Wykres Nr 7 Liczba dzieci i rodzaj spożywanych posiłków

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Szansą dla zmniejszania skutków ubóstwa jest również pomoc stypendialna dla dzieci. Gmina Opatów przyznaje stypendia wg. Regulaminu udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie Miasta

i Gminy Opatów stanowiącego załącznik do uchwały Rady Miejskiej w Opatowie z dnia 31 marca 2005r. Pomoc realizowana jest w formie rzeczowej o charakterze edukacyjnym (tj. zakup podręczników, przyborów szkolnych, obuwia i stroju sportowego) Wyplacane kwoty stanowią refundację poniesionych wydatków.

Tabela Nr 3 *Liczba dzieci i młodzieży objętej pomocą stypendialną przez gminę Opatów*

	Rok szkolny 2004/2005	Rok szkolny 2005/2006
Samorządowy Zespół Szkół Nr 1	99	74
Samorządowy Zespół Szkół Nr 2	136	127
Publiczna Szkoła Podstawowa w Brzeziu	12	1
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kobylanach	30	13
Inne	47	57

źródło: Referat Organizacyjny UMIG Opatów

Młodzież ucząca się (na poziomie ponadgimnazjalnym) ma również możliwość korzystania ze stypendiów unijnych w ramach działania 2.2 „Wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez programy stypendialne”. Organem przyznającym jest powiat. W roku szkolnym 2005/2006 objęto pomocą 409 uczniów i 63 studentów. Od września ruszy III edycja ubiegania się o stypendia unijne /dane jw. dotyczą całego powiatu/. Uczniowie szkół na terenie MIG Opatów korzystają również z pomocy stypendialnej z innych źródeł i środków. M.in. stypendia Agencji Nieruchomości Rolnej, Stypendia Prezesa Rady Ministrów (za szczególne osiągnięcia w nauce), Stypendia Starosty, Stypendia Socjalne, (wg. informacji udzielanych przez dyrekcje szkół) . W wyniku współpracy Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie ze *Wspólnotą „ Chleb Życia” Siostry Małgorzaty Chmielewskiej* dzieci z terenu Miasta i Gminy Opatów typowanych przez Ośrodek **otrzymują od czerwca 2004r. comiesięczną pomoc stypendialną** z Funduszu Stypendialnego Fundacji Domy Wspólnoty Chleb Życia w Warszawie

do wykorzystania na cele szkolne.

Powyższe dane wskazują jednoznacznie, iż priorytetem winno być stworzenie możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb oraz stwarzanie warunków do podejmowania działań w kierunku wychodzenia z kręgu ubóstwa.

4.2 Bezrobocie.

Wyznacznikiem trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin jest bezrobocie zwłaszcza długotrwałe bezrobocie. Brak pracy powoduje szybką degradację ekonomiczną, biedę, rozszerza sferę ubóstwa, wywołuje skutki psychospołeczne. Brak źródła utrzymania ogranicza możliwość zaspokajania potrzeb podstawowych a tym bardziej uniemożliwia realizację potrzeb wyższego rzędu, konsumowanie wielu dóbr i usług.

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Opatowie na dzień 31/12/2005 wynosi 5.461 osób. Stopa bezrobocia na terenie działania Powiatowego Urzędu Pracy wynosi na dzień 31/12/2005r. - 19,6% (przy stopie bezrobocia w woj. Świętokrzyskim 20,6% i w kraju – 17,6%). Dane te dotyczą 8 gmin Powiatu opatowskiego. W liczbie tej jest 1110 bezrobotnych z terenu Gminy Opatów w tym 490 kobiet. Prawo do zasiłku posiada jedynie 67 osób. Aż 600 osób pozostaje bez pracy dłużej niż 12 m-cy. Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku największej mobilności zawodowej tj. między 18 a 44 rokiem życia tj. 849 osób bezrobotnych. Liczba osób zamieszkujących gminę Opatów w przedziale wiekowym 18-44 lata – 4.979 osób. 17,05% osób w tej grupie mieszkańców stanowią osoby bezrobotne.

Powstanie dużej grupy osób długotrwałe bezrobotnych było konsekwencją przemian gospodarczych na początku lat 90-tych. Upadek Państwowych Gospodarstw Rolnych – na terenie Gminy Opatów PGR w Kobylanach i Gospodarstwo w Jałowesach oraz likwidacja i reorganizacja zakładów pracy m.in. Spółdzielnia Inwalidów w Opatowie, Zakłady Dziewiarskie MODILANA, reorganizacja Zakładów Krawieckich WÓLCZANKA. Bezrobotni to główni klienci pomocy społecznej.

Dominującą i konieczną, chociaż doraźną formą pomocy są świadczenia pieniężne. Największą część wypłacanych zasiłków z pomocy społecznej dla osób bezrobotnych to zasiłki okresowe oraz zasiłki celowe.

Tabela. Nr 4 *Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy z pomocy społecznej w latach 2002-2005 z uwzględnieniem grupy osób bezrobotnych.*

rok	Liczba osób, którym przyznano zasiłek okresowy		Kwota wydatkowana na zasiłki okresowe
		W tym z powodu bezrobocia	
2002	124	111	29.402
2003	111	99	18.116
2004	174	161	33.323
2005	132	120	88.005

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Tabela. Nr 5 *Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy i w naturze z pomocy społecznej w latach 2002-2005 z uwzględnieniem liczby osób, które otrzymały zasiłek specjalny celowy.*

rok	Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy		Kwota wydatkowana na zasiłki
		W tym specjalne zasiłki celowe	
2002	290	30	93.455
2003	315	35	88.452
2004	281	49	97.124
2005	646	46	160.297

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Wzrost liczby świadczeniobiorców oraz kwoty wydatkowanej na zasiłki celowe w 2005r. uwarunkowany wdrożeniem do realizacji rządowego Programu „Posiłek

dla potrzebujących”, który stworzył dodatkową możliwością przyznawania zasiłków celowych z przeznaczeniem na zakup żywności /dodatkowe środki finansowe przy jednoczesnym zwiększonym pułapie finansowym tj. 150% kryterium dochodowego/.

Szansą dla bezrobotnych – świadczeniobiorców pomocy społecznej bez prawa do zasiłku są prace społecznie użyteczne –nowy instrument aktywizacji społeczno-zawodowej. Szczególna rola w ich wdrażaniu przypada samorządowi gminy, który spełnia rolę bezpośredniego organizatora. Wykazy osób długotrwale bezrobotnych objętych pomocą społeczną sporządza Ośrodek Pomocy Społecznej.

Gmina Opatów w 2006r. zapewniła stanowiska pracy w ramach prac społecznie użytecznych dla 20 osób. Ponadto zatrudnionych zostało 29 osób w ramach grupy interwencyjnej , 8 osób w ramach stażu absolwenckiego i 3 osoby w ramach przygotowania zawodowego.

Informację o formach zatrudnienia oraz osobach zatrudnionych przedstawia poniższe zestawienie tabelaryczne.

Tab. Nr 6 *Różne formy zatrudnienia realizowane przez gminę Opatów.*

Rok	Roboty publiczne	Umowy absolwenckie	Grupy interwencyjne	Staż absolwencki	Przygotowanie zawodowe	Prace społecznie użyteczna
2002	1	2	9	5	-	4
2003	16	1	39	17	-	-
2004	-	-	15	18	-	-
2005	-	-	35	21	8	-

Dane wskazują, iż gmina Opatów w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy jest od lat organizatorem wielu miejsc pracy z wykorzystaniem dostępnych instrumentów zatrudnienia.

4.3 Niepełnosprawność.

W celu określenia rozmiaru zjawiska na terenie gminy Opatów dokonano analiz materiałów własnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie oraz informacji z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie i Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Opatowie. Zebrane informacje nie oddają miarodajnie skali problemu. Dane statystyczne obejmują obszar powiatu (w przypadku instytucji powiatowych). Ponadto liczba orzeczeń potwierdzających niepełnosprawność zmienia się (orzeczenia wydawane na czas określony) oraz dużą rzeszę osób niepełnosprawnych stanowią świadczeniobiorcy ZUS i KRUS.

Jedynym badaniem, którego wynik pozwala określić pełną liczbę ludności osób niepełnosprawnych oraz umożliwić szczegółową charakterystykę tej grupy jest Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań z 2002 r.

W 2002r. liczba osób niepełnosprawnych wynosiła 5456,7 tys co stanowiło 14,3% ogółu ludności kraju. Oznacza to, że co siódmy mieszkaniec Polski był osobą niepełnosprawną. Liczba osób niepełnosprawnych w okresie między spisami 1988r. i 2002r. wzrosła o 46,1% tj. o 1.721,2 tys. Dane spisu powszechnego z 2002r. mówią o 2.332 osobach niepełnosprawnych na terenie gminy Opatów co stanowi 18,2% ogółu ludności MiG Opatów.

(liczba ludności Gminy Opatów w 2002r. 12.815 osób).

Wachlarz form pomocy na rzecz osób niepełnosprawnych jest szeroki. Instytucje oferujące pomoc to:

- Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy w Opatowie, PCPR w Opatowie, Orzecznictwo Powiatowe, WTZ przy DPS.

Dla większości osób niepełnosprawnych i ich rodzin trudna sytuacja materialna w połączeniu z niewielkimi możliwościami jej zmiany w oparciu o osobistą zaradność i aktywność, stanowi barierę nie do pokonania w samodzielnym zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów jakie rodzi niepełnosprawność. Wśród świadczeniobiorców pomocy społecznej niepełnosprawni stanowią liczną

grupę. Formą pomocy bezpośrednio skierowaną do niepełnosprawnych jest zasiłek stały (do maja 2004 r. zasiłek stały wyrównawczy)

Tabela Nr 7. Zasiłki stałe (stałe wyrównawcze) przyznane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Opatowie.

Rok	Liczba osób	Środki przeznaczone na realizację zadania
2002	43	128.564zł.
2003	48	160.352zł.
2004	48	171.423zł.
2005	55	185.320zł.

Źródło: Dane sprawozdawcze OPS w Opatowie

Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również zadanie w postaci wypłacania zasiłków pielęgnacyjnych dla dzieci (do 16-go roku życia) oraz osób zaliczonych do stopnia niepełnosprawności. W okresie zasiłkowym 01/09/2005 – 31/08/2006 wypłacane są zasiłki pielęgnacyjne dla 140 osób posiadających ustalony stopień niepełnosprawności oraz dla 80 rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym (wg. informacji OPS-świadczenia rodzinne).

Problem niepełnosprawności dotyka coraz częściej osoby w wieku poniżej 65 roku życia. Istotnym elementem zdiagnozowania populacji osób niepełnosprawnych winno być uwzględnienie wieku tych osób, stopnia niepełnosprawności, przyczyn powstania dysfunkcji.

Oddzielną kwestią w realizacji przez osoby niepełnosprawne swoich potrzeb jest niedostateczna likwidacja barier architektonicznych, łatwy dostęp do instytucji użyteczności publicznej, miejsc odpoczynku i rekreacji itp.

Na terenie gminy Opatów problem ten jest sukcesywnie rozwiązywany, przybywa obiektów, które są w pełni dostępne. Jakość życia osób niepełnosprawnych zależy od tego, jak my tzn. pełni sprawni spostrzeżemy potrzeby niepełnosprawnych i jak

na nie odpowiemy. Osobom niepełnosprawnym muszą przysługiwać pewne szczególne uprawnienia, aby w takim samym stopniu mogły korzystać z praw przysługujących ogółowi społeczeństwa.

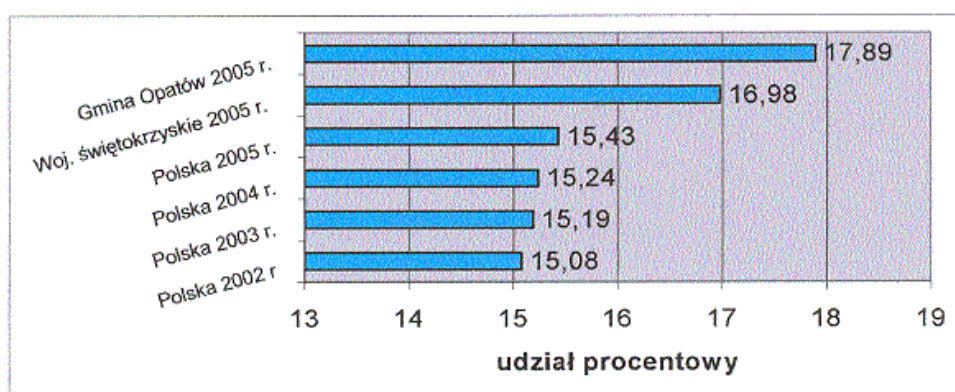
Zgodnie z nową wizją niepełnosprawności, *niepełnosprawni nie mają być obiektami akcji charytatywnych i pacjentami, ale niezależnymi obywatelami w pełni zintegrowanymi ze społecznością*. W osiągnięciu tego celu wszyscy mamy rolę do odegrania.

4.4. Problem starzenia się społeczeństwa.

Osoby starsze (obok osób bezrobotnych, niepełnosprawnych, rodzin wielodzietnych) są jedną z grup osób znajdujących się w kręgu zainteresowania pomocy społecznej. Osoby w późnej starości mają większe potrzeby w zakresie opieki społecznej. Dotyczy to nie tylko pomocy medycznej, ale także pomocy w zakresie usług oraz pomocy materialnej.

Z badań statystycznych wynika, że jesteśmy społeczeństwem coraz bardziej starzejącym się, proporcje osób starych wobec młodszych pokoleń zmieniają się w ten sposób, który oznacza, że osoby starsze będą stanowić coraz liczniejszą grupę klientów pomocy społecznej.

Wykres Nr 8 *Udział procentowy osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu populacji*

Źródło: Dane GUS.

Sytuacja na terenie województwa świętokrzyskiego oraz na terenie naszej gminy przedstawia się pod tym względem niekorzystniej niż wielkości liczbowe dla całego kraju. Widoczny jest rosnący odsetek osób w wieku poprodukcyjnym.

Na poziomie gminy sytuację życiową osób w starszym wieku rozpoznają i rozpatrują pracownicy pomocy społecznej. Pod szczególną pieczęą znajdują się osoby po 80 –tym roku życia których na terenie MiG Opatów zamieszkuje 440 osób. O wsparciu dla osób starszych w ramach systemu pomocy społecznej można mówić w 2 aspektach:

- pomocy środowiskowej (w m-cu zamieszkania)
- pomocy instytucjonalnej (zapewnienie całkowitej opieki w DPS)

Do zadań gminy zdefiniowanych w ustawie o pomocy społecznej należy zapewnienie pomocy finansowej /z zachowaniem kryteriów dochodowych i innych/.

Posiadanie przez osoby starsze uprawnień do własnych świadczeń nie zawsze gwarantuje osobom starszym pewność finansową. Osoby starsze nie zawsze mogą też liczyć na pomoc rodzin. Przeciwnie - często to ich świadczenia stanowią jedyne pewne źródło dochodu rodzin.

Formą pomocy skierowaną wyłącznie dla osób starszych pozbawionych opieki jest pomoc w formie usług opiekuńczych.

Tabela Nr 8 *Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych*

Rok	Liczba osób objętych	Kwota wydatkowana na usługi	Ilość opiekunek domowych
2002	14	40.279zł.	3
2003	17	46.410zł	2
2004	23	57.941zł.	2
2005	19	44.204zł.	2

źródło: dane OPS w Opatowie

Od 01/01/1993r. usługi opiekuńcze realizowane są w ramach zadań własnych gminy.

Właściwa realizacja zadań opiekuńczych daje możliwość pozostawiania osoby we własnym środowisku.

Alternatywą jest pomoc instytucjonalna –uzasadniona w przypadkach podyktowanych stanem zdrowia tj. Schroniska, Domy Pomocy Społecznej, Zakłady Opiekuńczo-Lecznicze czy też pośrednio - domy dziennego pobytu. Wachlarz działań na rzecz osób starszych należy nieustannie poszerzać wychodząc naprzeciw rosnącym i zmieniającym się potrzebom. Do corocznej tradycji należy już organizowane Spotkanie Wigilijne dla osób starszych, samotnych, niepełnosprawnych.(od 10 lat).

Możliwość dodatkowego wsparcia finansowego osób starszych stwarzał Państwowy Fundusz Kombatantów z którego pochodziły środki finansowe na pomoc społeczną dla kombatantów i innych osób uprawnionych. Realizacja tych zadań pozostawała w gestii Ośrodków Pomocy Społecznej jako zadanie zlecone gminie. Od 2003 roku Urząd Do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych w Warszawie informuje o braku środków na ten cel. Najistotniejsze potrzeby socjalne kombatantów nie są pomijane. Pomoc kombatantom i osobom uprawnionym odbywa się w ramach środków własnych gminy w zależności od zaistniałych potrzeb tj. pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, pomoc usługowa.

4.5. Alkoholizm.

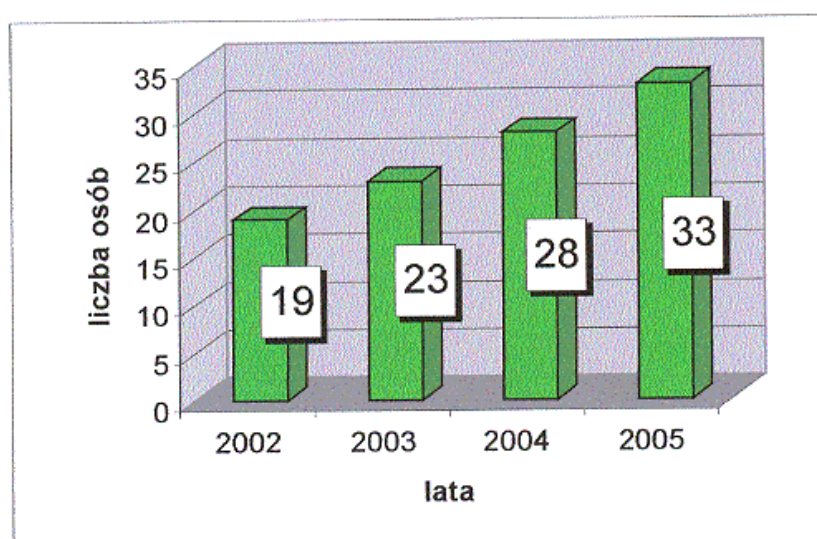
Ze statystyk prowadzonych przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, iż około 2% naszej społeczności stanowią osoby uzależnione od alkoholu. W tym zakresie sytuacja w gminie Opatów odnośnie problemów alkoholowych nie wydaje się znacząco odbiegać od średniej krajowej. Nie jest możliwe precyzyjne określenie liczby osób , które nadużywają alkoholu, a także wszystkich tego konsekwencji.

W Poradni Leczenia Uzależnień w Opatowie zarejestrowanych było w 2005 r. 90 osób w tym 15 kobiet (dla porównania w 2002 r. 71 osób, w 2003r. 78 osób, 2004r. 71 osób a w 2006r. do 2006/07/31 – 72 osoby).

W spotkaniach Aktywnego Abstynenta „Łukawa” uczestniczy około 30 osób walczących z nałogiem.

Z roku na rok wzrasta również liczba osób, w stosunku do których prowadzone są sprawy o leczenie odwykowe.

Wykres Nr 9 *Ilość wniosków skierowanych do GKRPA w sprawie leczenia odwykowego.*

Źródło: Dane GKRPA w Opatowie

Liczba skompletowanych wniosków w sprawie leczenia odwykowego nie jest tożsama z liczbą osób podejmujących leczenie. W znacznej mierze zależy ona od stopnia uświadomienia sobie problemu alkoholowego.

Na terenie gminy 30 punktów handlowych posiada zezwolenie na sprzedaż alkoholu pow. 4,5% alkoholu oraz piwa.

GKRPA przeprowadziła 27 kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Gminy.

Do wytrzeźwienia zatrzymano w Izbie Wytrzeźwień odpowiednio:

w 2003r. – 235 osób w tym 3 kobiety i 6 nieletnich, w 2004r. – 211 osób w tym 5 kobiet , w 2005r. – 117 osób w tym 1 kobieta.

Jako bardzo niepokojąc zjawisko - do chwili obecnej nie uchwycone w danych statystycznych - należy traktować wzrost spożycia alkoholu wśród kobiet w tym wśród kobiet-matek. Zjawisko takie obserwowane jest przez pracowników socjalnych wśród podopiecznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Opatowie.

Nadmienia się, iż od dnia 1 maja 2005 r. Komenda Powiatowa Policji w Opatowie przejęła w całości zadania w zakresie sprawowania opieki nad osobami nietrzeźwymi izolowanymi z miejsc publicznych i miejsc zamieszkania w związku z ich stanem trzeźwości.(do 30/04/2005r. zadania te realizowała Izba Wytrzeźwień w Ostrowcu Św.)

Wg. informacji Komendy Powiatowej Policji w Opatowie wynika, iż w 2004r. pod wpływem alkoholu i innych środków odurzających popełnionych zostało 48 czynów karalnych w 2005r. aż 255 czynów karalnych.

Problem uzależnień dostrzeżony został również wśród dzieci i młodzieży szkolnej - również na poziomie szkół podstawowych i gimnazjalnych, określony został jako mogący zagrozić środowisku lokalnemu.

Przeprowadzanie programów profilaktycznych, organizacja czasu wolnego, promocja zdrowego stylu życia są alternatywą dla zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży.

Szczegółowe cele i zadania do realizacji służące zapobieganiu i niwelowaniu problemów związanych z nadużywaniem alkoholu nie tylko przez dorosłych, ale także młodzież zawarte są w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadania ujęte w gminnym programie są inicjowane przez GKRPA powołaną przez Burmistrza Miasta i Gminy. Na realizację gminnych programów wykorzystywane są środki pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Nie mogą one być wykorzystane na inne zadania nie mające merytorycznego związku z programem profilaktycznym. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Opatowie czyni starania w kierunku zwiększenia ilości form adresowanych do

dzieci i młodzieży w ramach działań profilaktycznych.

Najważniejsze z nich to:

- 1) dofinansowanie wypoczynków letnich i zimowych /formy obozowe i nieobozowe /W 2005r. z wypoczynku /formy obozowe/ skorzystało 65 dzieci. Z roku na rok wzrasta wysokość środków przewidzianych na realizację tego zadania. Na dofinansowanie wypoczynku przeznaczono kwotę 33.000zł. Na rok bieżący przewidziana jest kwota 50.000zł.
- 2) dofinansowanie różnych form rozgrywek sportowych, zajęć sportowych, zajęć opiekuńczo-wychowawczych, zajęć w świetlicach środowiskowych
Poza dofinansowaniem 2 świetlic środowiskowych-miejskich dofinansowywanych w kwotach 5.000zł. dofinansowywane są również świetlice wiejskie/kwoty w zależności od wnioskowanego zapotrzebowania w miejscowościach: Rosochy, Gojców, Strzyżowice, Kobyłany – na bazie OSP oraz świetlice wiejskie w Nikisiałce Małej, Karwowie a także działalność LZS (Ludowych Zespołów Sportowych / w Marcinkowicach i Oficjałowie.
- 3) dofinansowanie lub finansowanie spektakli profilaktycznych, debat szkolnych, konkursów i innych działań.

Od sierpnia 2005 r. decyzja o przyznaniu środków podejmowana jest w oparciu o wnioski składane w ramach konkursu ofert. Podmioty mogące brać udział w konkursach to jednostki podległe gminie, szkoły, organizacje pozarządowe.

Gminna Komisja prowadzi również działania profilaktyczne adresowane do osób dorosłych:

- 1) finansowanie Punktu Konsultacyjnego oraz działalności klubu AA „Łukawa”
- 2) finansowanie spotkań informacyjnych
- 3) prowadzenie badań ankietowych
- 4) prowadzenie czynności prowadzących do nałożenia obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie w sytuacjach, jakie niesie życie, w ostateczności prowadzi

do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholizm powoduje zazwyczaj rozbicie rodziny, zachowania zaszeregowane jako współzależnienie, rozluźnienie więzów społecznych, zawodowych, zmniejszenie dyscypliny i jakości pracy. Bardzo często skutkuje stosowaniem przemocy fizycznej. Wielu klientów pomocy społecznej i adresatów działań pomocowych to osoby dotknięte chorobą alkoholową bądź osoby pochodzące z rodzin z tym problemem.

4.6. Zjawisko przemocy.

Przemoc jest zjawiskiem często współwystępującym z alkoholizmem. Może być zarówno skutkiem jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie, bez wątpienia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Podejmując działania mające na celu zatrzymanie przemocy bezwzględnie należy zainteresować się sytuacją dzieci. Ich bezpieczeństwo i ochrona przed przemocą jest najwyższym priorytetem. Z własnego rozeznania i diagnozy środowiska lokalnego prowadzonego przez Ośrodek Pomocy Społecznej dostępne są informacje o osobach i rodzinach w których występuje przemoc. Osoby niechętnie ujawniają problem tej natury, dlatego rzeczywistość nie jest zbieżna z obserwowanymi realiami, a rozmiar zjawiska jest znacznie większy niż pokazują statystyki. Właściwie prowadzona profilaktyka oraz poradnictwo, a głównie praca socjalna z rodzinami zmniejszają rozmiary zjawiska nie eliminują jednak problemu, a tym samym konieczności zastosowaniu *procedury Niebieskiej Karty*.

Zgodnie z Rozporządzeniem z dnia 19 kwietnia 2005r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (DZ. U. Nr 77, poz. 672) pracownicy tut. Ośrodka wykorzystują załącznik do wywiadu środowiskowego dotyczący przemocy w rodzinie –NIEBIESKA KARTA.

Na tej płaszczyźnie prowadzona jest współpraca z Komendą Powiatową Policji w Opatowie.

W dniu 2006/03/06 zostało zawarte Porozumienie w sprawie przyjęcia do realizacji „Planu współpracy Komendy Powiatowej Policji w Opatowie

z samorządem UMiG w Opatowie zakresie ochrony porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli na lata 2006-2010 co sprecyzowało zasady współpracy również w aspekcie problemu przemocy domowej.

Ze względu na duży procent nietrzeźwych sprawców przemocy, ale także częste różne rodzaje przemocy w rodzinie z problemem alkoholowym zaistniała konieczność wprowadzenia procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie także do działań gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Łączenie kompetencji policji, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych nie tylko podnosi skuteczność udzielanej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, ale także daje możliwość szybkiego zareagowania i objęcia rodziny kompleksową pomocą i ochroną, do czasu rozwiązania problemu. Do ochrony rodziny przed przemocą winien działać skoordynowany system przeciwdziałania przemocy oparty na profesjonalnych, interpersonalnych działaniach.

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie został utworzony akt prawny w postaci Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.(Dz. U. Nr 180, poz. 1493). Ustawa określa zadania poszczególnych podmiotów w zakresie przeciwdziałania przemocy, zasady postępowania wobec osób dotkniętych przemocą oraz stosujących przemoc.

Osoby zainteresowane rozwiązaniem swoich problemów rodzinnych, których geneza tkwi w nadużywaniu alkoholu mają możliwość szukania fachowej pomocy w działającym od 20/12/2004 **Powiatowym Punkcie Konsultacyjnym dla Ofiar Przepędstw i Przemocy w Opatowie** oraz w **Punkcie Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkohol i Członków Ich Rodzin** działającym od 1/11/2005r. przy Urzędzie Miasta i Gminy w Opatowie w ramach środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

4.7. Zmiany w funkcjonowaniu rodziny.

Na przestrzeni ostatnich lat widoczne są zmiany zachodzące w strukturze rodzin tj. zastępowanie tradycyjnej rodziny wielopokoleniowej rodziną nuklearną.

Zjawiskiem nabierającym na sile jest wychowywanie dzieci przez jednego z rodziców. Z danych posiadanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej (świadczenia pomocy społecznej, świadczenia rodzinne oraz zaliczka alimentacyjna) wynika, iż na terenie gminy Opatów funkcjonuje 102 rodziny niepełne.

To właśnie rodziny niepełne oraz wielodzietne mają największy problem z realizacją wszystkich funkcji, przede wszystkim funkcji ekonomicznej i opiekuńczej.

Zauważyć należy, iż część ról pełnionych do niedawna przez rodziny przejmowana jest przez różne instytucje lub pozostaje poza obszarem działania zarówno rodziny jak i instytucji, co może skutkować kształtowaniem się niewłaściwych postaw i systemów wartości wśród dzieci i młodzieży.

Problemy w pełnieniu ról rodzicielskich zwłaszcza w sferze opiekuńczo-wychowawczej często prowadzą do dysfunkcjonalności rodzin przejawiającej się w niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, która jest jednym z powodów korzystania z pomocy społecznej.

Na terenie Miasta i Gminy Opatów 53 rodziny mają nadzór kuratorski. Nadzór kuratorski ma również 10 osób nieletnich. Dzieci z 5 rodzin (rodzice pozbawieni władzy rodzicielskiej) umieszczone są w placówkach opiekuńczo-wychowawczych (11 dzieci). W Sądzie Rejonowym w Opatowie pracuje 3 kuratorów zawodowych rodzinnych oraz 2 kuratorów zawodowych dla dorosłych. Ponadto łącznie pracuje 39 kuratorów społecznych. Liczba osób pełniących te role najdobitniej świadczy o kondycji rodzin.

Na terenie gminy rolę rodzin zastępczych pełni aktualnie 19 rodzin w których przebywa 23 dzieci. Nadzór nad rodzinami oraz ich wychowankami pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie. PCPR podaje następujące dane liczbowe dotyczące liczby rodzin zastępczych na terenie MiG Opatów:

w 2002 r. – liczba rodzin 11, dzieci w tych rodzinach – 12
w 2003 r. – liczba rodzin 13, dzieci w rodzinach – 15
w 2004 r. – liczba rodzin 18, dzieci w tych rodzinach – 23
w 2005 r. – liczba rodzin 19, dzieci w tych rodzinach – 23

Utrzymująca się dysfunkcjonalność rodzin prowadzi do wzrostu agresji i przestępczości wśród dzieci i młodzieży, uzależnienia od alkoholu i narkotyków, przemocy domowej. Istnieje duże prawdopodobieństwo przenoszenia tych dysfunkcji przez dzieci do rodzin przez nie zakładanych.

W 2005r. skazano wyrokiem sądu w grupie wiekowej 16-26 lat - 13 osób, przy czym dla 2 osób był to już powtórny wyrok. Komenda Powiatowa Policji w Opatowie odnotowuje czyny karalne z udziałem nieletnich (w 2003r. 37 czynów karalnych, w 2004r. 35 czynów karalnych w 2005r. 46 czynów karalnych).

Działania wspomagające rodzinę realizują wykwalifikowane kadry pracowników jednostek pomocowych takich jak świetlice środowiskowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Formami wsparcia są m.in. warsztaty, programy profilaktyczno-edukacyjne, szkolenia których adresatami są dzieci i młodzież, nauczyciele oraz rodzice.

Dla dzieci i młodzieży prowadzone są:

- zajęcia warsztatowe z zakresu profilaktyki wychowawczej, prozdrowotnej
- zajęcia integracyjno-adaptacyjne wspierające rozwój emocjonalny dzieci z kl.I-III
- zajęcia przygotowujące do wyboru zawodu i efektywnego poszukiwania pracy
- zajęcia uczące dobrej komunikacji, budowania norm współżycia społecznego, asertywności, tolerancji

Dla nauczycieli: szkolenia dotyczące interwencji kryzysowej w klasie, komunikacji, edukacji logopedycznej, zachowań agresywnych i rozwiązywania trudnych sytuacji, metod wychowawczych wobec dzieci niepełnosprawnych, opracowania scenariuszy zajęć profilaktyczno-terapeutycznych.

Dla rodziców: warsztaty i szkolenia dotyczące komunikacji społecznej, przemocy i agresji w rodzinie , grupy wsparcia dla rodziców dzieci niepełnosprawnych oraz rodzin z problemem uzależnień.

Liczba uczestników działań wzrasta.

Ponadto dzieci i młodzież biorą udział w szeregu programów profilaktycznych wdrażanych w szkołach a organizowanych przez wykwalifikowane kadry oraz korzysta ze zorganizowanych form spędzania czasu wolnego po zajęciach szkolnych. Są to koła zainteresowań, zajęcia sportowe w ramach Szkolnych Klubów Sportowych, zajęcia podczas ferii zimowych i wakacji, zajęcia na basenie, zajęcia w zespołach muzyczno –artystycznych),

Zwrócenia uwagi wymaga fakt, iż tylko w 2 szkołach zatrudniony jest pedagog szkolny. Liczba młodzieży oraz ilość i rozmiar problemów niewątpliwie sugerują potrzebę zatrudniania większej liczby pedagogów.

4.8. Inne problemy społeczne.

4.8.1. Bezdomność.

Bezdomność jest najbardziej skrajną formą wykluczenia społecznego, współwystępuje z takimi zjawiskami jak choroby psychiczne, niepełnosprawność, brak pracy , przestępczość itp.

Na terenie gminy Opatów bezdomność nie stanowi problemu. Indywidualne przypadki są zdiagnozowane (2 osoby).

Jednak wieloaspektowość tego problemu wymaga gotowości do podjęcia stosownych działań w sytuacjach tego wymagających. Jednocześnie nie należy pominąć problemu związanego z zagrożeniem bezdomnością. Do przyczyn zagrożenia bezdomnością należą - czynniki ekonomiczne powodujące utratę mieszkania (zadłużenie mieszkania, wymeldowanie, eksmisja itp) – czynniki rodzinne (przemoc, rozwody itp.). Częściowym rozwiązaniem problemów związanych z utrzymaniem mieszkań jest realizacja ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest podstawową

formą przeznaczoną na dofinansowanie części wydatków mieszkaniowych. Mogą go otrzymać osoby legitymujące się tytułem prawnym do lokalu przy jednoczesnym spełnianiu kryteriów dochodowych oraz powierzchniowych. **Od 01/10/2003r. zadanie wynikające z Ustawy z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych** realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej.

Od 2004r. wypłata dodatków mieszkaniowych jest w całości zadaniem własnym gminy, całkowicie finansowanym ze środków własnych, co stanowi znaczne obciążenie finansowe dla budżetu gminy.

W 2005r. zostało wypłaconych 2176 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę – 220.865zł.

Z uwagi na ograniczone możliwości finansowe gmin ustawa o dodatkach mieszkaniowych dopuszcza dokonanie zmian w kryteriach uprawniających do otrzymywania dodatku mieszkaniowego. Mianowicie Rada Gminy może w drodze uchwały obniżyć o 20 punktów procentowych wysokość wskaźników, które wyznaczają pułap przyznania i wysokość dodatku mieszkaniowego. Gmina Opatów skorzystała z tego prawa, obecnie na terenie MiG Opatów obowiązuje 50% wskaźnik, który zmniejszony został z poziomu 70%.

4.8.2. Mniejszość romska.

Romowie są grupą zróżnicowaną ekonomicznie w skali kraju. Środowisko romskie na terenie Opatowa jest szczegółowo rozeznane. (Bieżąca praca socjalna pracowników OPS, opracowany informator dotyczący sytuacji romów- aktualizacja na 2006r.

Na terenie Opatowa zamieszkuje 12 rodzin romskich liczących 47 osób w rodzinach. Romowie korzystają z różnych form wsparcia społecznego (na terenie Opatowa poza pomocą społeczną również środki finansowe na realizację programu na rzecz społeczności romskiej od 2004r.-Realizacja projektu „Wyrównywanie szans Romów opatowskich w zakresie pełnego udziału w zintegrowanym społeczeństwie obywatelskim” Działania w zakresie poprawy warunków socjalno-bytowych w 2004, Działania w zakresie edukacji dzieci

i dorosłych- od 2004 r., Działania w zakresie zatrudnienia asystenta edukacji dzieci romskich- od 2005 r.). Realizacja programu w ramach środków wojewody oraz MEN i MSWiA. Należy spodziewać się, iż w najbliższych latach wzrośnie liczba osób pochodzenia Romskiego, które mimo osiągnięcia wieku emerytalnego nie nabędą praw do świadczeń i nie będą miały zabezpieczenia finansowego. Dużym problemem jest problem bezrobocia w tej grupie, który związany jest z brakiem kwalifikacji i wykształcenia wśród Romów. Stąd potrzeba oddziaływać na tej płaszczyźnie oraz szczególnego nacisku na działania edukacyjne w stosunku do młodego pokolenia.

4.8.3. Osoby w konflikcie z prawem.

Wyrok w postaci kary pozbawienia wolności staje się dla osoby skazanej oraz jej rodziny swoistym „piętnem”. Przekłada się na sytuację materialną pozostałej rodziny. Jest balastem, który utrudnia powrót do „zdrowego” społeczeństwa, znalezienie legalnego zatrudnienia i odcięcie się od kryminogennej przeszłości. Stąd potrzeba zorganizowania wsparcia dla osób karanych i członków ich rodzin i zapobieganie w ten sposób zjawisku recydywy. Nie bez znaczenia pozostaje trudna sytuacja na rynku pracy, która ogranicza szanse na „poprawne” życie. Istnieje możliwość udzielania pomocy m.in. stosownie do Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 r. zawartego pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej oraz w oparciu o realizację ustawy o pomocy społecznej. Adekwatnej pomocy udziela Ośrodek Pomocy Społecznej.

4.8.4. Sytuacja mieszkańców wsi.

Niezadowolająca i wymagająca interwencji jest sytuacja części rodzin wiejskich. Wyniki prowadzonego w 2002 roku Powszechnego Spisu Rolnego mówią o 1679 gospodarstwach rolnych na terenie gminy. Znaczny odsetek gospodarstwa stanowią gospodarstwa rozdrobnione do 1 ha – 424

gospodarstwa oraz od 1-5 ha – 619 gospodarstw. Jeżeli chodzi o wyposażenie gospodarstw rolnych to głównym sprzętem jest ciągnik rolniczy dostępny w 905 gospodarstwach rolnych tj. w 53,9% gospodarstw. Wyposażenie w inny sprzęt specjalistyczny przedstawia się znacznie niekorzystniej.

Mała opłacalność produkcji rolnej – uwarunkowana również sytuacją gospodarczą i polityką wobec wsi - zmusza mieszkańców wsi do poszukiwania dodatkowych źródeł dochodu w miastach oraz poza granicami kraju. Zjawisko migracji zarobkowej jest coraz bardziej widoczne. Pogarszająca się sytuacja części mieszkańców wsi prowadzi do zaostrzenia się dysproporcji w poziomie życia i warunkach socjalno-bytowych między różnymi grupami ludności wiejskiej oraz przede wszystkim między wsią a miastem. Prowadzona przez pracowników socjalnych OPS w Opatowie diagnoza środowiska wiejskiego pozwala na scharakteryzowanie tej populacji oraz uwypuklenie pewnych tendencji dotyczących środowiska wiejskiego.

Istotną informację wnosi współpraca ze społecznością lokalną (w tym z sołtysami wsi, radnymi). Wśród mieszkańców wsi – w stosunku do rodzin miejskich - wyższy jest odsetek rodzin wielodzietnych. Funkcjonują rodziny wielodzietne, w których wielodzietność jest efektem świadomego wyboru i realnej oceny własnych możliwości. Istnieje jednak wiele rodzin, w których decyzja o wielodzietności jest pozbawiona obiektywnej oceny własnych możliwości sprostaną wynikającym obowiązkom. Trudności materialne generują również problemy innej natury włącznie z alkoholizmem oraz przemocą domową.

Większego zainteresowania oraz poradnictwa i pracy socjalnej wymagają rodziny z problemem niepełnosprawności w rodzinie w celu minimalizowania ograniczeń w dostępie do informacji oraz placówek dających możliwość pełnego uczestnictwa w społeczności osobom niepełnosprawnym. Podobnego potraktowania wymagają osoby starsze, zwłaszcza samotnie zamieszkałe.

V. ANALIZA STRATEGICZNA SWOT

Na podstawie przedstawionej diagnozy stanu gminy została przeprowadzona analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jej rozwoju wynikających z różnych uwarunkowań. Uwzględnione zostaną zasoby własne jak: pieniądze , mieszkania, żywność, opieka domowa i instytucjonalna, odzież , środki komunikacji, dostęp do ochrony zdrowia, wiedza, inicjatywa, pomysłowość itp.

5.1. Mocne i słabe strony gminy opatów .

Mocne strony gminy Opatów to:	Słabe strony gminy Opatów to:
<ol style="list-style-type: none">1) Sprawnie funkcjonujący samorząd oraz jego pozytywny stosunek do kwestii społecznych.2) Dobra współpraca instytucji samorządowych i pozarządowych oraz środowiska lokalnego.3) Dobra współpraca instytucji pomocowych gminnych tj. OPS z instytucjami powiatowymi (PCPR, KPP, Sąd Rejonowy, PZP, ZOZ)4) Wykwalifikowana i doświadczona kadra pomocy społecznej5) Dobra diagnoza środowiska6) Osobiste zaangażowanie radnych, osób funkcyjnych, reprezentantów społeczności lokalnej w dobrą współpracę z OPS.7) Dobry dostęp do placówek służby zdrowia oraz placówek kształcenia dzieci i młodzieży na poszczególnych poziomach8) Dobre funkcjonowanie świetlic środowiskowych9) Dobra baza w zakresie opieki instytucjonalnej nad osobami starszymi, niepełnosprawnymi.10) Współpraca z Kościołem Katolickim.	<ol style="list-style-type: none">1) Niewystarczający w stosunku do potrzeb budżet gminy2) Słaby rynek pracy3) Struktura wiekowa społeczeństwa (starzenie się społeczeństwa)4) Wzrastający poziom alkoholizmu, łatwa dostępność alkoholu i papierosów dla nieletnich5) Przemoc, agresja w rodzinach, wśród dzieci i młodzieży6) Niewystarczająco rozwinięta infrastruktura pomocy społecznej w zakresie miejsc hostelowych lub noclegowni, niewystarczająca liczba lokali socjalnych.7) Zjawisko „dziedziczenia biedy” , roszczeniowość postaw beneficjentów pomocy społecznej8) Rozpad więzi rodzinnych, międzypokoleniowych, niewywiązywanie się z funkcji opiekuńczych i wychowawczych.9) Bariery architektoniczne.

5.2. Analiza szans i zagrożeń

Szanse:	Zagrożenia:
<ol style="list-style-type: none"> 1) Pozyskiwanie środków dla gminy Opatów (środki pozabudżetowe, inwestorzy, środki z UE) 2) Tworzenie nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu oferty i środków PUP tj. prace społecznie użyteczne, prace interwencyjne, staże, przygotowania zawodowe itp. 3) Podnoszenie poziomu zatrudnienia poprzez organizację grup zaangażowanych w pracę nad dalszą poprawą wizerunku miasta i gminy. 4) Zwiększenie środków na pomoc społeczną 5) Podniesienie świadomości roli wykształcenia 6) Promocja gminy 7) Dobry przepływ informacji, edukacja we wszystkich aspektach życia społecznego 8) Wspieranie inicjatyw społecznych, rozwój organizacji non profit 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia 2) Wzrastająca „praktyka” nielegalnego zatrudnienia „zatrudnienia w czarnej strefie” 3) Brak środków finansowych spoza gminy 4) Niski poziom produkcji rolnej, niska opłacalność. 5) Brak jednoznacznie określonej i skutecznej polityki walki z bezrobociem i ubóstwem 6) Mała „przejrzystość” aktów prawnych 7) Niski poziom wynagrodzeń 8) Rosnące koszty utrzymania (w tym koszty edukacji) 9) Wzrost chorób cywilizacyjnych (m.in. alkoholizm, narkomania)

Analiza SWOT pozwala w sposób uporządkowany przedstawić te cechy gminy, które rzutują na wybór zaproponowanej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Pozwala również wyznaczyć priorytety, które będą realizowane poprzez konkretne programy.

PRIORYTETY wyodrębnione zostały przy uwzględnieniu trzech poziomów:

Profilaktyka /działania zmierzające do zmniejszenia prawdopodobieństwa wystąpienia problemu poprzez przeciwdziałanie szkodliwym warunkom, zanim będą one zdolne je wywołać.

Wczesna interwencja /zmierza do wczesnego wykrycia problemu oraz powstrzymania jego rozwoju/.

Minimalizacja szkód /ma na celu zapobieganie utrwalaniu się skutków problemu i ich ograniczanie./

Gminna strategia zakłada:

- *Realizację działań profilaktycznych i edukacyjnych w celu integracji osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka
- * Minimalizowanie zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego najbardziej zagrożonych grup społecznych
- *Kreowanie świadomego i samodzielnego społeczeństwa zdolnego do rozwiązywania problemów życiowych we własnym zakresie.
- *Budowanie systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Rola pracy socjalnej i pracowników socjalnych.

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej dokonują systematycznej i całościowej diagnozy rodzin analizując możliwości samodzielnego przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, budują wraz z podopiecznymi plan pomocy i podejmują różne formy pracy socjalnej ukierunkowane na rozwiązanie problemów i usamodzielnienie, w tym wykorzystanie nowego narzędzia pracy socjalnej tj. kontraktu socjalnego. Ścisłe współpracują z działającymi w gminie i powiecie instytucjami, organizacjami w celu lepszego rozeznania potrzeb i organizowania pomocy. Ważną formą aktywizacji społeczności lokalnej jest wspieranie i współpraca z organizacjami pozarządowymi. Pracownicy socjalni wraz z organizacjami i grupami nieformalnymi współtworzą politykę pomocy społecznej w gminie.

VI. WIZJA PRZYSZŁOŚCI-CELE STRATEGICZNE, SPOSÓB ICH REALIZACJI

Główne cele i zadania pomocy społecznej określa ustawa o pomocy społecznej, postanawiając jednocześnie, że pomoc organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi Kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi. kształtowanie lokalnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, przebudowa systemu pomocy społecznej wymaga określenia podstawowych wartości i celów, do których jako społeczność lokalna chcemy zmierzać.

W ramach strategii na lata 2007 - 2015 sformułowano następujące cele strategiczne:

6.1. Zapewnienie wsparcia i środków osobom i rodzinom

w przezwyciężaniu problemów życiowych oraz w realizacji potrzeb

Zadania do realizacji:

- 1) zapewnienie środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb
 - świadczenie pomocy finansowej lub w naturze zgodnie z indywidualnymi potrzebami
 - świadczenie pomocy w formie dodatków mieszkaniowych /pomoc w utrzymaniu mieszkania, zapobieganie eksmisjom
 - realizacja świadczeń rodzinnych
 - stypendia szkolne dla dzieci
- 2) zapewnienie gorącego posiłku dla dzieci w szkole
- 3) dowóz posiłków do osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych
- 4) punkt wydawania /stołówka/ posiłków- działanie w okresie zimowym
- 5) praca socjalna skierowana na rodzinę i środowisko
- 6) poradnictwo prawne i wsparcie psychologiczne
- 7) konsultacje w sprawach dotyczących uzależnienia, przemocy itp.

8) szkolenie i doskonalenie pracowników, podnoszenie kompetencji

Większość sformułowanych zadań pozostaje w gestii Ośrodka Pomocy Społecznej. Ich realizacja wynika z ustawy o pomocy społecznej oraz innych ustaw.

Inne podmioty odpowiedzialne za realizację: gmina, GKRPA, instytucje i organizacje pozarządowe z obszaru pomocy społecznej.

Czas realizacji: Praca ciągła

Sposób monitoringu i ewaluacja celu strategicznego:

Analiza liczby rodzin objętych pomocą oraz jakości ich życia. Analiza materiałów sprawozdawczych. Analiza potrzeb podopiecznych. Ocena efektywności współpracy między jednostkami odpowiedzialnymi za realizację celu.

Ilość odbytych szkoleń. Ilość rodzin usamodzielnionych.

6.2. Zapewnienie pomocy osobom starszym, chorym

Zadania do realizacji:

- a) zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawowa opieka higieniczna, zapewnienie kontaktu z otoczeniem.
- b) wprowadzenia rozwiązań w postaci zlecenia przez gminę wykonywania usług innym podmiotom/osobom.
- c) w sytuacjach tego wymagających zapewnienie całodobowej opieki w instytucjonalnych formach wsparcia /schroniska, ZOL, DPS/
- d) aktywizacja rodzin na rzecz zapewnienia opieki swoim najbliższym

Sposób realizacji:

Realizacja ustawy o pomocy społecznej oraz praca socjalna: działania mające na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji, inicjowanie kontaktów rodzinnych angażowanie rodziny w sprawowanie opieki, zapewnienie przysługującej osobom starszym pielęgniarstwie i opiece środowiskowej, uwrażliwienie społeczności

lokalnej na potrzeby osób starszych, rozpowszechnienie oraz wykorzystanie idei wolontariatu, skorzystanie przez osoby starsze z przysługujących uprawnień m.in. wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne, uzyskanie sprzętu rehabilitacyjnego
Podmiot realizujący: gmina, OPS we współpracy ze środowiskiem lokalnym, jednostkami świadczącymi podstawową opiekę zdrowotną, wykorzystanie mediów.

Sposób monitoringu i ewaluacja celu strategicznego:

Analiza liczby osób objętych pomocą usługową oraz jakości ich życia. Analiza potrzeb podopiecznych. Ocena efektywności pracy opiekunów.

Ocena efektywności współpracy jednostek odpowiedzialnych za realizację celu.

6.3. Budowanie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym w tym z zaburzeniami psychicznymi

Zadania do realizacji:

- a) tworzenie klimatu społecznej akceptacji dla osób niepełnosprawnych, w tym dotkniętych schorzeniami psychicznymi /organizacja imprez integracyjnych, akcje medialne/.
- b) zapewnienie pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Wspieranie osób i rodzin oraz pomoc we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie i tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi.
- c) rozwój środowiskowych form wsparcia – wspieranie działalności ŚDS, budowanie sieci oparcia społecznego poprzez współpracę z organizacjami społecznymi, instytucjami, środowiskiem lokalnym oraz rodzinami podopiecznych.
- d) Inicjowanie grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Informacja o funkcjonujących organizacjach, stowarzyszeniach również o zasięgu ponadlokalnym.
- e) likwidacja barier architektonicznych. Umożliwienie samodzielnego opuszczania mieszkań- likwidacja barier w m-cu zamieszkania, umożliwienie dostępu do obiektów użyteczności publicznej

f) ułatwianie funkcjonowania osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom poprzez udostępnianie informacji o przysługujących ulgach i uprawnieniach.

Sposób realizacji i podmioty realizujące:

Praca socjalna w pkt. jw. poradnictwo specjalistyczne, oraz działania Gminy
Zaangażowanie i współpraca: środowisko lokalne, PCPR, PZP, Orzecznictwo Powiatowe, WTZ, Media lokalne, OOK.

Udzielanie porad dotyczące: możliwość ustalenia niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności, rodzaje ulg i uprawnień, możliwość uzyskania dofinansowania do różnych form rehabilitacji społecznej i zawodowej, możliwość uzyskania świadczeń z pomocy społecznej, pomoc w nawiązaniu kontaktu z odpowiednią organizacją pozarządową, placówką specjalistyczną, instytucją

Sposób monitoringu i ewaluacja celu strategicznego:

Cykliczna analiza sytuacji rodzin z niepełnosprawnością. Analiza liczby rodzin objętych pomocą oraz jakości ich życia. Różnorodność form pomocy oraz wskaźniki liczbowe m.in. dot. zlikwidowanych barier, udzielonych form wsparcia, usamodzielnionych osób niepełnosprawnych, uzyskania zatrudnienia, uzyskania świadczeń, liczba zaangażowanych instytucji, liczba realizowanych projektów, liczba uczestników poszczególnych działań itp. Analiza materiałów sprawozdawczych. Analiza potrzeb podopiecznych. Ocena efektywności współpracy między jednostkami odpowiedzialnymi za realizację celu.

6.4. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych. Zmniejszenie bezrobocia.

Przeciwdziałanie skutkom bezrobocia.

Zadania do realizacji:

- 1) zbudowanie sieci współpracy między instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz bezrobotnych. Jasne określenie zasad współpracy
- 2) zatrudnianie bezrobotnych klientów pomocy społecznej z wykorzystaniem wszystkich instrumentów aktywnego wychodzenia z bezrobocia tj. prace interwencyjne, roboty publiczne, prace społecznie użyteczne, staż, przygotowanie zawodowe itp.

3) wspieranie przedsiębiorczości jako warunek do powstawania nowych miejsc pracy.

4) utworzenie i wspieranie działalności Klubu Integracji Społecznej.

(lub wg. potrzeb CIS, spółdzielczość socjalna)

5) uwzględnianie do zatrudnienia osób z grup szczególnego ryzyka oraz o ograniczonych możliwościach uzyskania zatrudnienia (tj. mniejszości narodowych, osoby po opuszczeniu zakładu karnego, dłużnicy alimentacyjni)

6) rozwój doradztwa zawodowego w szkołach, wspieranie szkoleń zawodowych

Sposób realizacji:

Praca socjalna z bezrobotnym i jego rodziną. Głównym celem intensywnie prowadzonej pracy socjalnej jest kształtowanie u bezrobotnego odpowiedzialności za swój los oraz umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia.

Szczególnie ważna jest umiejętność gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi, planowanie oraz wyznaczanie priorytetów. Podstawą pracy z bezrobotnym jest zawarcie kontraktu socjalnego określającego zasady współpracy oraz cel do osiągnięcia w postaci usamodzielnienia się osoby.

Rozwiązanie problemu bezrobocia uwzględniać musi oddziaływania na wszystkich członków rodziny, których dotyka wiele ograniczeń w zakresie funkcjonowania społecznego. W zakresie tych działań planowane jest przeznaczenie środków finansowych pozostających w dyspozycji gminy w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców, tj. wyrównanie szans edukacyjnych (podstawowe wyposażenie), posiłek, możliwość uczestnictwa w zajęciach świetlic środowiskowych i różnych formach spędzenia czasu wolnego.

Klub Integracji Społecznej będzie realizował :

-programy zatrudnienia tymczasowego mające na celu pomoc w znalezieniu pracy na czas określony, w pełnym lub niepełnym wymiarze czasu pracy, wykonywanie usług, przygotowanie do podjęcia zatrudnienia

- poradnictwo prawne

- działalność samopomocową w zakresie zatrudnienia, spraw socjalnych.

Wykorzystanie wszystkich możliwości zatrudnienia oparte zostanie na dobrej współpracy między gminą a powiatem (PUP) oraz pracodawcami.

Podmioty realizujące: gmina, OPS, PUP, pracodawcy indywidualni

Sposób monitoringu i ewaluacja celu strategicznego:

Analiza materiałów sprawozdawczych. Analiza liczby osób objętych działaniami.

Analiza potrzeb podopiecznych. Ocena efektywności współpracy między jednostkami odpowiedzialnymi za realizację celu, liczba zaangażowanych podmiotów. Ilość odbytych szkoleń. Ilość osób zatrudnionych, ilość osób/rodzin usamodzielnionych, liczba , jakość udzielonych porad itp.

6.5. Ograniczanie skali przemocy w rodzinie.

Zadania do realizacji:

- 1) przeciwdziałanie przemocy oraz jej skutkom dla rodziny.
 - koordynacja działań wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się problemem /policja, prokuratura, szkoły, świetlice, pomoc społeczna/
 - szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna poprzez media , szkołę, organizowanie kampanii informacyjnych.
 - działania profilaktyczne wśród dzieci i młodzieży
- 2) tworzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy.
- 3) udzielanie pomocy ofiarom przemocy /pomoc materialna, prawna, opieka lekarska
- 4) przygotowanie zaplecza kadrowego i lokalowego dla punktu interwencji kryzysowej /możliwość okresowego zamieszkania/
- 5) podjęcie działań wobec sprawców przemocy.
 - skierowanie na leczenie, pomoc psychologiczna,
- 6) podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy i podejmowania skutecznej interwencji /szkolenia/.

Sposób realizacji:

- Praca socjalna z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem przemocy polegająca na wczesnym diagnozowaniu symptomów występowania problemu.

Szybkie udzielenie pomocy- interwencja nakierowana na zapewnienie bezpieczeństwa, powstrzymanie kryzysu.

-Działania profilaktyczne przy współpracy GKRPA , Radia Opatów, spektakle profilaktyczne

- Interwencja kryzysowa ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dziecka. Świadczona pomoc obejmuje konsultację, działania wspierające, pomoc w prowadzonych sprawach sądowych, wsparcie psychologiczne. /Dyżury specjalistów/.

W związku z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa ofiarom przemocy konieczne zapewnienie schronienia, odizolowanie od sprawcy przemocy w sytuacjach drastycznych.

Utworzony zostanie punkt noclegowy z możliwością dłuższego zamieszkiwania.

W okresie przejściowym nawiązanie ścisłej współpracy z placówkami ponadlokalnymi świadczącymi pomoc ofiarom przemocy /schroniska/.

Realizatorzy:

Gmina, PGKiM, GKRPA, OPS, punkty konsultacyjne, organizacje pozarządowe również ponadlokalne, radio Opatów, prasa lokalna, szkoły, PZP, Poradnia Leczenia Uzależnień, Klub AA „Łukawa”.

Monitoring i ewaluacja w oparciu o:

- materiały sprawozdawcze realizatorów,
- analizy pracy jednostek prowadzących działalność konsultacyjną i interwencyjną dla ofiar przemocy domowej,
- ocenę merytoryczną kadry pracującej z ofiarami przemocy domowej,
- ocenę efektywności prowadzonych działań poprzez monitoring ilości uczestników,
- cykliczną analizę efektywności współpracy realizatorów zadania.

6.6. Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami z uwzględnieniem działań profilaktycznych.

Cele szczegółowe:

1) Promocja zdrowego wolnego od uzależnień stylu życia.

Zadania do realizacji:

a) podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych

b) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych a w szczególności alkoholu osobom nieletnim. Podejmowanie interwencji w przypadku złamania prawa.

c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w tym .

- zajęcia w grupach rówieśniczych, asertywność

- zajęcia pozalekcyjne jako element programów psychoprofilaktycznych i alternatywa do atrakcyjnego i bezpiecznego spędzania czasu wolnego.

- wspieranie działań dotyczących zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, wspieranie pracy świetlic szkolnych, środowiskowych jako placówek wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin alkoholowych.

2) Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.

- informowanie o możliwościach leczenia dla osób uzależnionych /ambulatoryjne, zamknięte/ i współuzależnionych.

-wspieranie działalności punktów konsultacyjnych oraz działalności Klubu AA „Łukawa”.

3) Opieka całościowa nad rodziną z problemem alkoholowym

- pomoc psychologiczna, prawna, finansowa, opieka nad dzieckiem.

- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia przez osobę wychodzącą z nałogu.

Sposób realizacji:

- Działania w ramach kompetencji OPS, GKRPA,

- Diagnoza i monitorowanie problemów alkoholowych w gminie oraz ewaluacja prowadzonych działań profilaktycznych i naprawczych
- prowadzenie programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie używania substancji psychoaktywnych, a zwłaszcza alkoholu.
- zatrudnienie pedagoga szkolnego
- tworzenie miejsc rekreacji dla dzieci w różnych grupach wiekowych m.in. place zabaw itp.
- organizowanie dla nauczycieli konferencji lub szkoleń dotyczących profilaktyki używania substancji uzależniających
- zaopatrywanie w materiały szkoleniowe dotyczące problematyki używania substancji psychoaktywnych różnych grup zawodowych, zakup lub druk plakatów, ulotek, informatorów dla mieszkańców gminy.

Środowiskowe programy profilaktyczne realizowane będą wg. następujących założeń merytorycznych:

- *prowadzone w formie zajęć pozalekcyjnych z wykorzystaniem różnych form oddziaływań o charakterze sportowym, kulturalnym, zajęć wyrównawczych , w połączeniu z oddziaływaniami o charakterze psychologiczno-pedagogicznym i edukacyjno - informacyjnym z zakresu profilaktyki uzależnień,
- *adresowane w pierwszej kolejności do dzieci zaniedbanych wychowawczo i zmierzających do nawiązania współpracy z rodzicami,
- * realizowane przez współpracujące ze sobą instytucje (OPS, organizacje pozarządowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna,
- * koordynowane przez osoby posiadające kwalifikacje dotyczące pracy psychoprofilaktycznej z dziećmi

Realizatorzy: gmina, GKRPA, OPS, PZP, Klub AA „Łukawa”, KPP, Punkty konsultacyjne, szkoły, Organizatorzy obozowych i nieobozowych form wypoczynku oraz czasu wolnego dla dzieci i młodzieży (m.in. organizacje pozarządowe).

Czas realizacji: praca ciągła,

Sposób monitorowania i ewaluacji celu strategicznego:

- Analiza wyników kontroli punktów sprzedaż napojów alkoholowych,
- Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych
- Analiza ilości dzieci, młodzieży, nauczycieli uczestniczących w programach profilaktycznych
- Ocena adekwatności podejmowanych działań
- Stała analiza pracy świetlic środowiskowych, punktów konsultacyjnych – liczba uczestników, jakość pracy, kompetencje, kadry, wyposażenie itp.
- Monitoring w liczbach (liczba interwencji, zatrzymań do wytrzeźwienia, osób podejmujących leczenie, liczba wydanych folderów, ulotek, liczba programów, liczba uczestników itp.)
- W zakresie szkoleń: tematyka, ilość uczestników.

6.7. Aktywizacja organizacji pozarządowych i wolontariat w realizacji zadań na rzecz społeczności lokalnej.

Zadania do realizacji:

- 1) Wypracowanie zasad wspierania działalności organizacji i stowarzyszeń
- 2) Wspieranie w postaci dofinansowania zadań pomocy społecznej realizowanych przez organizacje pozarządowe.
 - promowanie liderów lokalnych
 - szkolenia dotyczące pozyskiwania środków zewnętrznych
 - Powierzenie wykonania zadań pomocy społecznej i udzielanie dotacji na sfinansowanie kosztów ich realizacji /ze szczególnym uwzględnieniem zadań z zakresu organizacji prac społecznie użytecznych, usług opiekuńczych/
 - Wymiana informacji o kierunkach działań, współdziałanie w ich realizacji
- 4) Propagowanie idei wolontariatu. Zaangażowanie wolontariuszy w akcje i działania prospołeczne.
- 5) Inicjowanie przez organizacje pozarządowe grup wsparcia/grup samopomocowych dla osób dotkniętych podobnymi problemami.

Sposób realizacji:

Opracowanie corocznych programów dofinansowania organizacji pozarządowych oraz programów zlecenia zadań pomocy społecznej i innych zadań w/g kompetencji gminy m.in. Program współpracy Gminy Opatów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Propagowanie konkursów ofert.

Działanie poprzedzone diagnozą potrzeb w środowisku oraz możliwościami III sektora. Promowanie organizacji wyróżniających się na danym polu działaniami o dużej użyteczności społecznej („promocja” finansowa, promocja w mediach, obdarzenie „kredytem zaufania”). Konieczna dobra znajomość obszarów działania organizacji- w związku z tym okresowe spotkania problemowe na szczeblu gminy. Promocja wolontariatu na poziomie szkół.

Realizatorzy:

Gmina, OPS, organizacje pozarządowe, szkoły, kościoły.

Czas realizacji: Praca ciągła. Opracowanie założeń corocznych w I kwartale każdego roku.

Monitoring i ewaluacja na podstawie:

- liczby współpracujących organizacji non- profit.
 - liczby uczestników podejmowanych przez organizację działań.
 - ilości przekazanych środków w stosunku do wkładu własnego organizacji.
 - corocznej analizy programów i sprawozdań z ich realizacji w celu oceny ich efektywności .
 - liczby wolontariuszy działających w jednostkach rządowych i pozarządowych.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Założone cele i działania do realizacji zawarte w niniejszej strategii rozwiązywania problemów społecznych wymagają odpowiednich źródeł finansowania. Środki finansowe pochodzić będą:

- 1) z budżetu gminy (środki własne gminy)
- 2) z budżetu państwa (dotacje, środki na realizację zadań zleconych gminie przez administrację rządową)
- 3) środki finansowe pochodzące ze źródeł organizacji pozarządowych zaangażowanych w realizację celów strategii
- 4) środki unijne (Europejski Fundusz Społeczny – poprzez działania zapisane w Sektorowym Programie Operacyjnym Rozwoju Zasobów Ludzkich oraz zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego.
- 5) środki własne podmiotów zaangażowanych w rozwiązywanie problemów społecznych
- 6) Środki pochodzące od sponsorów.

VIII. MONITORING I EWALUACJA

Opracowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem „żywym” i konieczne będzie uwzględnianie zmian stosownie do uwarunkowań wewnętrznych gminy oraz uwarunkowań politycznych, społecznych, finansowych powodujących konieczność modyfikacji.

Realizacja postawionych zadań odbywać się będzie w oparciu o przygotowane programy i projekty. Ich wdrażanie będzie podlegało systematycznemu monitoringowi przez osoby odpowiedzialne za realizację.

Weryfikacja odbywać się będzie w cyklach 2-letnich, chyba, że szczególne okoliczności zobligują do skrócenia tego okresu. Sporządzane będą sprawozdania z przebiegu prac, które przedstawione będą władzom samorządowym, a jednocześnie stanowić będą podstawę do dalszej pracy diagnostycznej i planistycznej.

W wyniku weryfikacji mogą zostać opracowane zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia gminy, których w dniu dzisiejszym nie da się przewidzieć.

Naczelnym celem do którego należy konsekwentnie dążyć jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Miejskiej w Opatowie
Krzysztof Wróblewski

SPIS TABEL

1. Tabela Nr 1 Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Opatów w latach 2002-2005
2. Tabela Nr 2 Wydatkowanie budżetu na pomoc społeczną w gminie Opatów
3. Tabela Nr 3 Liczba dzieci i młodzieży objętej pomocą stypendialną przez gminę Opatów
4. Tabela Nr 4 Liczba osób, którym przyznano zasiłki okresowe w pomocy społecznej w latach 2002-2005, z uwzględnieniem grupy osób bezrobotnych
5. Tabela Nr 5 Liczba osób, którym przyznano zasiłek celowy i w naturze z pomocy społecznej w latach 2002-2005 z uwzględnieniem liczby osób, które otrzymały zasiłek specjalny celowy.
6. Tabela Nr 6 Zasiłki stałe (stałe wyrównawcze) przyznane przez OPS w Opatowie
7. Tabela Nr 7 Liczebność osób starszych na terenie MiG Opatów
8. Tabela Nr 8 Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych

SPIS WYKRESÓW

1. Wykres Nr 1 Liczba ludności wg. Sołectw (stan na 31/12/2005)
2. Wykres Nr 2 Liczba dzieci pobierających naukę w szkołach wiejskich w latach 2002-2006
3. Wykres Nr 3 Liczba świadczeniobiorców świadczeń z pomocy społecznej w latach 2002-2005
4. Wykres Nr 4 Liczba dzieci i młodzieży objętych dożywianiem w latach 2002-2005
5. Wykres Nr 5 Liczba dzieci oraz rodzaj spożywanych posiłków (stan na VI 2006)
6. Wykres Nr 6 Ilość wniosków skierowanych w sprawie leczenia odwykowego.